27րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 7425   24 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1910   ՈՒՐԲԱԹ   7 Octobre 1910 27me année N 7425

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՈՅԱՃԵԱՆ
Գրութիւնք ետ չեն տրուիր
Բաժանորդագրութեան պայմանները տեսնել 4րդ էջ։
ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ՝ ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱԼԱԹԻԱ

10 փարա

Արեւելք

ԱԶԳԻՆ ՕՐԱԹԵՐԹԸ

10 PARAS

آرەولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره كین بویاجیان
درعلیه غلطه

AREVELK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur Propriétaire
Karekin Boyadjian
Cons/ple Galata

Ո՞Վ Է ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒՆ

Նախորդ երեք յօդուածներով պարզեցի այն տղայական, չնչին դէպքերը որոնք, որոշ նպատակով մը չափազանցուելով, խեղաթիւրուելով ու խոշորցուելով, ստեղծեցին Կեդրոնական վարժարանի խնդիրը։

Եթէ միայն արտաքին գրգռումները ըլլային, հաւանօրէն այդ կեղծ յուզումը, կեդրոնականին շուրջը, շուտով պիտի մարէր, սակայն աւա՜ղ, ներսէն ալ էնթրիգներ կը սարքուէին, պղտորութիւններ յառաջ բերելու ճիգեր կ՚ըլլային, չար նպատակներով անշուշտ։

Պէտք է ըսել որ վարժարանին տնօրէնը, Պ. Ն. Նալպանտեան, բոլոր այդ խառնակութեան փորձերուն մէջ ուղղամիտ, անկեղծ ու արժանաւոր դիրք մը չէ բռնած. ընդհակառակը կարծես իրեն բան գործ ըրած է ամենաչնչին միջադէպներէն խնդիրներ յարուցանել, խնամակալութեան, ուսուցչական մարմնոյն և աշակերտներուն միջեւ գժտութիւններ, հակառակութիւններ հնարել։

Եթէ ասոր համար ուրիշ ապացոյցներ չունենայինք, բաւ էր յառաջ բերել վերջին դէպքը, ուսուցիչ Պ. Յ. Յակոբեանի դէմ յարուցուած, և որուն հետաքրքրաշարժ մանրամասնութիւնները մեր ընթերցողները կրնան կարդալ նոյն ուսուցչին կեդր. վարչութեան ուղղած բողոքագրին մէջ, զոր վաղուան թիւով պիտի հրատարակենք։

Տնօրէն Պ. Ն. Նալպանտեանը սարքած խաղը, նոյն իսկ քաղաքական ժողովի քիթին տակ, ակնյայտնի կերպով ցոյց կուտայ թէ ի՛նչ տեսակ վրան բաց էնթրիգներու ձեռնարկած է անպատճառ վարժարանին մէջ յուզումներ ստեղծելու համար այս ու այն ուսուցչին կամ խնամակալին դէմ։

Այժմ որոշապէս կ՚երեւայ որ Պ. Մելքոն Կիւրճեանի խնդրին ալ,— միակ լուրջ խնդիրը այս չինծու խրաբանցումին մէջ,— գոյութիւն չպիտի ունենար առանց տնօրէնին երկդիմի ընթացքին։

Բարեբախտաբար այդ խնդիրը հաշտարար եղանակով կարգադրուելու վրայ է, գոհացում տալով հանրային կարծիքին որ բնաւ չկրնար ընդունիլ թէ Կիւրճեան հայերէն չգիտեր կամ չկրնար դասախօսել, քսանըհինգ տարի հայերէն ուսուցանելէ ետքը։

Այսպէս ուրեմն այդ միակ խնդիրը կարգադրուելով՝ յուսալի է որ կեդրոնական վարժարանի տէրտը վերնայ մէջտեղէն։ Ըստ իս ո՛չ շատ դիւրաւ, քանի որ նորանոր խնդիրներ արծարծելու հաւանականութիւն կայ որչափ ատեն որ Պ. Նալպանտեան իր տնօրէնի պաշտօնին մէջ մնայ և որչափ ատեն որ վարժարանը դաշնակցականացնելու ջանքեր ըլլան։

Վերջնական խաղաղացումը այն ատեն յուսալի է երբոր վարչութիւնը ու խնամակալութիւնը, կատարեալ համաձայնութեամբ, կորուկ ու վճռական կերպով մէջտեղէն բառնան գժտութեան խանձորները և տեղի չտան նպատակաւոր խծբծանքներու և վայրահաչութեանց հանդէպ։

Ազգային արժանապատուութիւնը կը պահանջէ որ կեդրոնական վարժարանը բարձր պահենք մեր առօրեայ կիրքերէն ու հակառակութիւններէն և թողունք որ ուսանողները հո՛ն, մտամփոփ, իրենց ուսմունքին պարապին, առանց դուրսէն եկած թունաւորումներուն ենթարկուելու։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ՄԻՒԼԹԷԶԻՄՈՒԹԻՒՆԸ
ԵՒ
Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Յայտնի է ամէնքին որ համիտեան ռէժիմի վատթարագոյն կողմերէն մէկն ալ աշարի և միւլթէզիմութեան դրութիւնն էր, որ մինչեւ օրս ալ՝ Սահմանադրութեան օրով դեռ կայ ու կը մնայ իբր աւերող ու հարստահարող հանգամանքով։ Մինչդեռ տասանորդական տուրքէն ազատ կը մնան հազարաւոր դրամատէրներ, կալուածատէրներ, բարձրաստիճան [illegible] պէյեր, փաշաներ և աղաներ, անոնց աշարը միայն ծանր բեռցած է հողագործ դասակարգին վրայ, որ իբր անուղղակի, յաւելուածական տուրք, քանդիչ դեր կը խաղայ, գիւղացիի սահմանափակ անտեսութեան մէջ։ Աշարի հետ կապուած միւլթէզիմութիւնը կը կեդրոնացնէ քանի մը վաշխառուներու ձեռքին մէջ ավորական արմտիքն ու բերքը (ցորեն, գարի) և աւելցնելով գինները արհեստական կերպով սով առաջ կը բերէ։ Յայտնի է նաեւ որ պետութիւնը աղքատ գիւղացիէն կ՚առնէ անոր եկամուտի 1/3-1/4ը, մինչ պէյը, աղան, որոնք բազմաթիւ կալուածներու տէր են, կը վճարեն իրենց եկամուտի 1)10ը։ Այս է պատճառը, որ այս երկրին մէջ գիւղատնտեսութիւնը յառաջ չերթար, որովհետեւ որ և է կտոր արտ մը կամ պարտէզ մը անխիղճ միւլթէզիմներէն կը գնահատուի 3-4 ոսկի, որու իսկական գնահատումը 1 ոսկին չանցնիր։ Հարկային այս դրութիւնը, իբր ժառանգութիւն Համիտէն մնացած, կը շարունակէ թալանել ու կեղեքել խեղճ գիւղացիները, պարտքատակցնելով քանի մը հարիւր վաշխառուներ և արիւնարբու գազաններ, անուղղակի վնասներ տալով պետութեան ու երկրին։ Այս ամօթալի հարկային դրութիւնը վերցուած է բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներէն, իսկ օսմանեան երկիրը դեռ կը հովանաւորէ ժողովուրդը հարստահարողները։

Մեր այս խօսքերը կուգայ ըստ ամենայնի հաստատելու Հ. Յ. Դաշնակցութեան Դուրան բարձրաւանդակի Կ. Կոմիտէի օգոստ. 10ին հանած թռուցիկը, ուղղուած աշխատաւոր գիւղացիութիւնը կողոպտող միւլթէզիմներու դէմ, և յատկապէս այն դաշնակցականներուն դէմ, որոնք թողած իրենց յեղափոխականի մաքուր և գաղափարական անցեալը՝ այժմ միւլթէզիմութեամբ ու վաշխառութեամբ կը պարապին։ Ահա այդ երկար թռուցիկի մարգարտաշար տողերէն մէկ քանին. «Բոլոր գաղափարական մարդիկ, ժողովրդի ցաւերով զբաղուած կուսակցութիւնները մեծ չարիքի նկատմամբ բռնեցին այն դիրքը, որ ունեցած են անցեալին մէջ, Դժբախտաբար ոմանք անտես առին այս ճշմարտութիւնը։ Դաշնակցական իսկական ընկերներէն մէկ քանիսը, դրդուած նեղ վիճակից, ընկնելով թիւրիմացութեան մէջ, կամ հետեւելով սխալ տրամաբանական հաշիւներու, ուղղակի կամ կողմնակի կերպով գիւղեր կը վերցնեն, կը պարապին միւլթէզիմութեամբ։ Դա հակասութիւն է յեղափոխական գինուորի անցեալ մաքուր ու գաղափարական գործունէութեան, աշխատաւոր ժողովրդի շահերուն դէմ և նոյն իսկ վայել չէ պատուաւոր մարդու»։ Եւ դուք կը կարծէ՞ք թէ երբ եւ իցէ Դուրանի կոմիտէն կը հանէր այս թռուցիկը, եթէ գիտակից հասարակութեան համարձակ բողոքներն ու քննադատութիւնները չթափուէին այդ երբեմնի մաքուր ու գաղափարական հերոսներու (sic) գլխին։ Ո՛ քան որ շնորհաւորելի է կոմիտէն այս թռուցիկին համար, նոյնքան ալ արգահատանքի է արժանի այսչափ ուշացնելուն համար, որովհետեւ ինքը քաջ տեղեակ էր որ դաշնակցական յայտնի [illegible] գիւղեր պիտի վերցնեն ու միւլթէզիմութիւն պիտի ընեն և տեսէք թէ որպիսի ճարպիկութեամբ կ՚ուզէ ծածկել յանցանքը, երբ թէ իր կուսակիցները հետեւած ըլլան «տրամաբանական սխալ հաշիւներու», կամ «թիւրիմացութեան ու նեղ վիճակի զոհ գացած ըլլան։ Ասոնք են այդ բոլորը. յեղափոխականը՝ ան որ գիտցած է կռուիլ Համիտի դէմ և անոր աւերող ու քանդող ռէժիմի դէմ, անիկա այդ յեղափոխականը երբեք չի կրնար ընկնիլ «թիւրիմացութեան կամ տրամաբանական սխալ հաշիւներու» մէջ։ Դուք ամէն տեղ սոսկ ծագործեցիք և հաստատուն հիմքերու վրայ դրիք միաժամանակ թէ՛ փէտայու, թէ՛ հէնչէրի թիւրը, թէ՛ կաւուղի և թէ սօֆթայի թիւրը, թէ գաղափարական զինուորի և թէ ազատ խօսքի ու մամուլի դէմ դաւող փողոցային ռէակցիոն վոհմակներու թիւրը. դուք քանիցս յայտարարեցիք մաքրել «չարքերը» և ջրեցիք, աչքապուկ խաղցաք. ի՞նչ յանդգնութեամբ և ազնիւ համարձակութեամբ կը յարձակիք ձեր հակառակորդներուն վրայ, անուանելով զանոնք «չէթէճի» եւն., հոգ չէ թէ շատ անգամ առանց հիմնական ապացոյցներու։ Նոյն ազնուութեամբն ու քաջութեամբը չկրցաք մաքրել ձեր պանծալի յեղափոխական «չարքերը», որովհետեւ շարունակ սարկացած միացիք խումբ մը «սօֆթաներու» և անմեղ մարդոց արիւնը զզուանքով հեղեցնողներու մարդախողխողներու ընտանեքներու տակ, որովհետեւ ճշմարիտ սօցիալիստին վայել գործերը թողած, սկսաք ժողովուրդը ահաբեկել, անոր խղճի ու համոզմունքի վրայ բռնանալ, տիրապետական խոչընդոտներով զբաղիլ, հանգստաւէտ ու եկամտաբեր պաշտօններու ձգտիլ, և վերջապէս դուք քաջութիւն չունեցաք ձեզմէ վիժածներուն ու ժողովուրդի գլխուն պատուհաս դարձողները պատժել այնպէս, ինչպէս կը պատժէք «անպաշտպան» ու «անմեղ» մարդիկը։ Կուգայ արդեօք ժամանակ մը, երբ ձեր «գաղափարական չարքերը» ելլեն իրենց չոլէն պատռտէն և բոլոր մաքուր ու զգաստ անհատներու հետ ձեռք ձեռքի տուած, գործեն յանուն աշխատաւոր ժողովուրդի տնտեսական, մտաւոր ու բարոյական յառաջդիմութեան։ Այո՛, «միւլթէզիմներու անիրաւութիւններուն դէմ բոլոր օրինական միջոցներով տարուած կռիւը համարելով է բոլոր գիտակից ու ազնիւ մարդոց անխուսափելի պարտականութիւնը», բայց այն պայմանով որ դուք գոնէ ձեր սպառնալիքը կատարէք որ համոզուինք ձեր անկեղծութեանը։ «Եթէ գտնուին կուսակցական անհատներ, որոնք գանց կ՚առնեն այս ազդարարութիւնը և կը շարունակեն իրենց նոր գործունէութիւնը, այդպիսիներու հետ վարուելու է իբրեւ միւլթէզիմներու, առանց նկատի առնելու նրանց անցեալը կամ կուսակցական համարուիլը»։ Բայց պարոններ, ատանկներ եղան և կան անցեալ տարի և շատցան ու բազմապատկուեցան այս տարի, ինչո՞ւ մինչեւ այժմ չվարուեցաք ատանկներու հետ իբրեւ «միւլթէզիմներու հետ», առանց նկատի առնելու «նրանց անցեալը և կու- [illegible] տարեւայ մէջ պատահածներէն դատելով, մենք համոզուած ենք, որ դուք թող փչելու համար է որ կը թողնէք այդ թռուցիկները, որ դուք քաջութիւն չունիք ձեր չարքերը մաքրելու, որ դուք գահավիժելու վրայ էք, հակառակ այն բոլոր սոփեստութիւններուն և աբրկամիտ փաստաբանութիւններուն, որոնք յանձն են առած Դաշնակցութեան փտած վէրքը փոխանակ կտրելու, նեխելու, ընդհակառակը աւելի եւս բորբոքելու, մինչեւ իր բնական հիւծումն ու քայքայումը։

Մուշ   ՍՈՒՐԷՆ

ԽՈԼԵՐԱՆ ՏՐԱՊԻԶՈՆԻ ՄԷՋ

Խոլերան ամիսներէ ի վեր ռուսական սահմաններէն սպառնալէ վերջ մեր երկրին, ցամաքէն Կարին և Պայազիտ մտած էր, բայց ծովեզերեայ գաւառները դեռ կը մնային զերծ, շնորհիւ ձեռք առնուած նախազգուշութիւններու։ Բայց վերջապէս անկարելի պիտի ըլլար և անհնար մեզի այնքան մօտ և յաճախակի երթեւեկով մեզի հետ անմիջական շփման մէջ գտնուող սահմանէն ասդին գարշելի ախտին մուտքը արգիլել։ Անցեալ շաբթու առաջին մէկ քանի դէպքերուն ամէն մարդ ակնյայտնի արհամարհոտ քմծիծաղով մը կը վերաբերուէր կասակը այնքան չարքող յաղթական միքրոպին հետ, մինչ երբ դէպքերը, մահերը յաճախեցին և քաղաքը չորս կողմէն քարանթինայի շղթային տակ առնուեցաւ, ալ ամէն մարդ սանձակոծ եղաւ։ Ամարանոց գացողներու մեծ մասը վերադարձած էր, բայց բոլորն ալ նորէն իրենց տեղերը գիւղերը դարձան, աւելի օրերուն հանդարտ կենալու նախանձով մը, իսկ հետզհետէ խուճապի մատնուած, ահաբեկած, սարսափած ու լեղապատառ։ Ամէն գիւղեր հաբիւրաւոր ընտանիքներ գիւղերը և աւելի հեռաւոր կողմերը կը չուեն, կը փախչին քոլերային ձեռքէն, մինչ քոլերան իր զոհերը կը տանի ամէն օր հոս քաղքին մէջ մեր քթին տակ։ Քաղաքին գրեթէ կէսէն աւելին պարպուած է։ Դպրոց, թատրոն փակ են։ Շուկաները ամայացած, խանութները մեծ մասամբ փակ, առեւտուրը երթեւեկը դադրած, ամէն մարդ միայն ու միայն քոլերային, կեանքի ու մահուան վրայ կը մտածէ և կոնծելով կը զբաղի, ի հարկէ անոնք որոնք քաղաք մնացած են դեռ։ Գիւղական ուսուցչական միութիւնը և ազգ. առաջնորդարանը յաջորդաբար ժողովուրդին ուղղուած և քոլերային դէմ պաշտպանուելու միջոցներ պարունակող թռուցիկներ հանեցին։ Կառավարութիւնն ալ նոյնիմաստ ազդեր փակցնել տուաւ պատերուն։ Բայց խօսքը ըսելը դիւրին է, գործնական քայլ առնող չկայ։ Ժողովուրդին, ի հարկէ աղքատ ժողովուրդին դիւրին է ըսել և յանձնարարել որ եռացած պաղած ջուր միայն գործածէ, սակայն մաքուր, յստակ ջուրին ամբ քաշող աղքատը ամբողջ օ՞ր- [illegible] 500 հոգիէ բաղկացած ամբոխ մը խռնուելով, Թողպայ, բժիշկ Լեւոն էֆ.ի տան դուռը խորտակելով ապակեկները դուրս հանել կուզէր, ամբաստանելով զայն թէ քոլերայէ վարակուածի մը դեղի տեղ թոյն տուած էր դիտմամբ և զայն մահացուցած։ Ժամը մէկուկէս 2ին կուսակալը զինուորական հրամանատարը ոստիկանական ուժով հազիւ կարողացան հանդարտեցնել բարկացած ամբոխը և ցրուել։ Այսօր Թաղապետական շէնքին մէջ վեց բժիշկներ երեկուան հիւանդին տրուած դեղէն յաջորդաբար խմեցին ապահովելու համար ժողովուրդը. նոյն դեղէն խմեցին նաեւ Լեւոն էֆ. և կուսակալը։ Ժողովուրդին անտեղի կասկածը չենք գիտեր ասով փարատեցա՞ւ։ Բժիշկները երեկուընէ ի վեր կը մերժեն այլեւս ներկայացող ոեւէ հիւանդի դարման տալ և նայիլ։ Կառավարութիւնը գրգռութեան հեղինակը կը փնտռէ,

ԹՂԹԱԿԻՑ

ԿԱՐԵՒՈՐ ԽՆԴԻՐ ՄԸ

Երէկ առտու քանի մը բարեկամ հեղինակներ եւ հրատարակիչներ դուռս ափ կ՚առնեն՝ անիրաւուածի երեւոյթով մը և կարեւոր հարցի մը մասին իմ ալ կարծիքս առնել ուզելով։

Խնդիրը անձնական ըլլալուն չափ հանրային ալ է, և ահա, իրենց խնդրանքով, Արեւելքի միջոցաւ Միացեալ Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդին ուշադրութեան կը յանձնեմ։

Ընկերութիւնը այս միջոցիս մեծաքանակ գնումներ ընելու վրայ է դասագիրքի և այս նպատակով կազմած է պաշտօնական ցուցակ մը որ այլամերժօրէն կը նպաստաւորէ մէկ երկու գրավաճառ եւ հրատարակիչ։ Զեղչուածներէն ոմանց գանգատները բոլորովին զուրկ չեն արդարացի ըլլէ։

Գ. Մ. կը գանգատի, օրինակի համար, թէ իր հեղինակած թարգմանութիւնները բոլորովին մոռցուած են և լոկ այսինչ հեղինակին գիրքերը անցուած են ցուցակին մէջ։

Ե. Գ. կը բողոքէ որ իր աշխարհագրութիւնները, որ խնամեալ ու վաւերացեալ են, բոլորովին վտարուած են ցանկէն։

Վերջապէս, մէկը սա կ՚ըսէ, միւսը նա գիտողութիւնը կ՚ընէ, եղած անիրաւութեան դէմ, որու մասին արդէն խօսեց մը գրավաճառներ անձամբ ալ բողոքած են Ընկերութեան։

Ո՛վ ըրաւ այս ընտրութիւնը եւ ինչպէս։ Մեր գիտցածն այն է որ Ընկերութեան Վարչական Խորհուրդը քանի մը հեղինակներու գիրքերը առաւ, երբ թէ քննութեան ենթարկեց եւ անանցմէ սա կամ նա տեսակը, երբ կատարելագործուած ու ընտրելագոյն դասագիրքեր, ընդունեց ընկերութեան վարժարաններուն համար։ Իսկ կատարուած նուազագոյն [illegible] գրավաճառին։

Կ՚ըսեն դարձեալ թէ՝

1. Միացեալ Ընկ. գնելիք այս գիրքերը աժանութեան տեսակէտով թէ յարմարութեան տեսակէտով նախապատուութեան արժանացած են։
2. Ո՞վ վճռեց անոնց արժանիքը և ի՛նչ ակնոցով դիտեց։
3. Եթէ աժանութեան տեսակէտն ունէին աչքի առջեւ, պէտք էր որ միեւնոյն նիւթին վրայ գրուած գրքերու համար կատարուէր նուազագոյնը, ինչպէս ժամանակին ըրաւ Նպաստից Յանձնաժողովը։
4. Իսկ եթէ գրքի արժանիքն է որ նկատի առին, աս կէտը շատ ջուր վերցնող պարագայ մըն է։ Ո՞վ ըսաւ թէ իրենց ընտրած տեսակները ընտրելագոյններն են։ Հապա միւս նոյն տեսակի գիրքերը բոլորովին անպէտ անշահ բաներ էին. ո՞վ ըսաւ եւ ի՛նչ փաստերու վրայ հիմնուեցաւ այս գաղափարը։

Մնաց որ, այս պարագային ալ պէտք էր բաղդատութիւններ ընել, շատերու կարծիքը առնել. անկարելի է որ սա կամ նա հեղինակը այսքան անպէտ և անօգուտ հեղինակութիւններու համար դրամ վաստկած ըլլայ. ամէն գիրք ամէն մէթոտ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   (39)

ԸՆՏԱՆԻՔ, ՊԱՏԻՒ, ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԲԱՐՔԵՐ)

ՀԵՂԻՆԱԿ՝

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԳԼՈՒԽ ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ

— Սա Ուստա Սիմոնը քովերնիս հրաւիրէ, աւելցուց գործաւորին։

Ատաղձագործը, առանց դժուարութեան, ընդունեց հրաւէրը։

Սարգիս տեսաւ որ Սիմոն աղա կատարեալ դաշնակից մըն էր իրեն որ բացարձակ կերպով կը պնդէր այրի կնոջ ու երիտասարդին պատուաւորութեան վրայ։

—Անմեղ կնկան արունը պիտի մտնաք, ինչո՞ւ աս թուղթը ստորագրեցիք, ըսաւ գործաւորին յանդիմանական շեշտով մը։

—Ամա հաճի Թումիկը երբոր ըսաւ քի...

—Ճանըմ, հաճի Թումիկը աղէկ մարդ է բայց քիչ մը դիւրահաւան է, պատասխանեց Սիմոն, շուտով մըն ալ կրճքոնկի, կ՚օգտէ որ քիչ մը կոնակ ծեծես, դուն ես ըսես, աւար գործին մէջ կը խաբուի կոր անիկա, մէկու մը ձեռք խաղալիք կ՚ըլլայ կոր ամա, չեմ գիտեր որու... ետքը մէջտեղ պիտի ելլայ հարկաւ։

—Ծօ՛, անանկ է նէ՝ հիմա գալուն պէս ես իմ ստորագրութիւնս ետ կ՚առնեմ, գոչեց գործաւորը որ արդէն կը սկսէր խղճահարութենէ տառապիլ... ես իմ հոգիիս վրայ ատանկ բեռներ չեմ ուզել, իլլէ ատանկ Ծնունդի օրերուն...

Եւ ահա՛, կամաց կամաց, խանութին մէջ գտնուող միւս յաճախորդներն ալ խօսքի խառնուեցան։

Սարգիս իր ամբողջ պերճախօսութիւնը թափեց։ Բաւական ժամէն ծանօթ էր ժողովրդական դասակարգի մարդոց պարզ հոգեբանութեանը, գիտէր անոնց սրտին փափուկ թելերը։ Նոյն իսկ յայտնեց թէ ինք խնդրոյ առարկայ եղող երիտասարդին մտերիմ բարեկամն էր և այս առթիւ երկարօրէն Գարեգինի գովեստը ըրաւ յետոյ խօսեցաւ նաեւ Սաթենիկի վրայ, պատմեց ինչ որ ինք լսած էր իր բարեկամէն, խեղճ այրի կնոջ թշուառ վիճակը, Աղքատախնամի ըրած դիմումը, նպաստի մերժումը, վերջապէս մեզ ծանօթ ամբողջ եղերական մանրամասնութիւնները։

Բոլոր ներկաները խորին ուշադրութեամբ մտիկ կ՚ընէին երիտասարդը՝ որուն հետ միացած էր նաեւ ատաղձագործ Սիմոն աղա, որ Սերգիսի բացատրութիւնները լսելով ինքն ալ այժմ ջերմ պաշտպանը կը հանդիսանար զրպարտուած այրիին ու երիտասարդին։

Գինետան մէջ գտնուող յաճախորդներուն մեծամասնութիւնը ստորագրած էր այդ հանրագրութիւնը հաճի Թումիկի վստահելով և հիմա տրտունջներ կը բարձրանային անոր դէմ։

Սերգիս կրկին խօսեցաւ, ըսաւ թէ գործուած սխալին առաջքն հարկ էր առնել որպէս զի ամէն մարդու խիղճը հանդարտէր, եւ ատոր միակ միջոցն էր համոզել հաճի Թումիկը որ այդ թուղթը մէջտեղէն վերցնէ, առանց իր հասցէին տանելու։ Իսկ եթէ յամառէր, այն ատեն անոնք որ կը զղջային ստորագրութիւն դրած ըլլալնուն, թո՛ղ նոր թուղթով մը յայտնէին թաղ. խորհուրդին թէ անգիտակցաբար տուած են իրենց ստորագրութիւնները։

Այս առաջարկութեան ամէնքն ալ հաւանեցան։ Նոյնիսկ անհամբեր խնդրեցին երիտասարդէն որ անմիջապէս յետս կոչման գիր մը պատրաստէ որպէս զի նոյն վայրկեանին ստորագրեն։

— Չէ՛, նախ սպասենք հաճի Թումիկի գալուն, պնդեց Սերգիս, պէտք չէ որ այդ մարդը վշտացնենք, քանի որ կ՚ըսէք թէ բարեմտութեամբ այս գործին ձեռնարկած է։

Բայց գինեպանը կ՚ուշանար, ժամանակը բաւական առաջացած էր և Սերգիս ստիպուեցաւ շարունակել օղի խմելը սպասելով հաճի Թումիկի վերադարձին։

Վերջապէս ներկաներէն մին գոչեց.

— Իշտէ եկաւ։

Այո՛, նոյնինքն էր, ուրախ, յաղթական։

— Ո՞ւր մնացիր հաճի Թումիկ աղա, բարձրացան ձայները ամէն կողմէ։

— Տղաք, գործը լմնցուցի, քանի մը հոգիի ալ ստորագրել տուի, ա՛լ թուղթին վրայ տեղ չմնացած, միտքէս ըսի որ անանկ ալ եղաւ տանկ ալ, փոխանակ վաղը առտու տանելու, այս իրիկունէ տանիմ թուղթը տեղը տամ, լմննայ...

— Է՜յ տարիր տուի՞ր, հարցուց Սիմոն աղա դող եղած։

— Հա՛, անկէ կուգամ կոր...

Այսպէս ուրեմն չարիքը գործուեր էր։ Սարգիս գաւաթը բարկութեամբ սեղանին զարկաւ, մինչ միւսները ապշութեամբ իրարու երես կը նայէին։

Հաճի Թումիկ իր խօսքերուն առաջ բերած յուզումը նշմարեց և զարմացած հարցուց.

— Ի՞նչ կայ, ի՞նչ եղաք...

Նախ ո՛չ ոք պատասխանեց. գինեպանին հեղինակութիւնը այնքան մեծ էր որ չէին համարձակեր բողոքի կամ դիտողութեան խօսք մը ուղղել իրեն։

Վերջապէս ամէնէն յանդուգնը ձկնավաճառ Համբիկը խօսեցաւ.

— Մենք մեր իմզաները ետ պիտի առնենք, հաճի Թումիկ աղա...

Գինեպանը այս խօսքերէն ցնցուեցաւ, չուզեց ականջներուն հաւատալ։ Ինչպէ՞ս կարելի էր այդպիսի բան մը։ Ընդվզում մը չէ՝ ապստամբութիւն մըն էր այս իր իշխանութեան դէմ։

— Ինչու համար, գոչեց բարկաճայթ յօնքերը պռստելով։

— Ան կնիկը ու երիտասարդը պարկեշտ, խեղճ մարդիկ են եղեր, մենք խաբուեր ենք, չենք ուզեր որ մեր իմզայով անոնց գէշութիւն ըլլայ... մենք խղճի տէր մարդիկ ենք։

— Աս խալքը ո՞վ խառնեց, գոչեց այս անգամ հաճի Թումիկ բարկութենէն փրփրած։

Ձկնավաճառ Համբիկ որ ամենուն կողմէ խօսք առած ձեւով կը խօսէր, չըպատասխանեց. միւս ներկաներն ալ լուռ մնացին։

— Ո՞վ է ձեր խելքը դարձնողը, հարցուց գինեպանը։

(ՇԱՐՈՒՆԱԿԵԼԻ)

ունի իր արժանիքը և կարելի չէ մէկ հարուածով, միակողմանի դատաստանով զանոնք առ ոչինչ գրել։ Հազար ռուբլի դասագիրք գնուած ատեն, այս կէտերը նկատի չառնել Ընկերութեան համար շռայլութիւն է։ Համեմատաբար էն ընտիր դասագիրքի մը փոխարէն կարելի է ուրիշ մը ընտրել շատ աւելի նպաստաւոր գնով, որմէ պիտի օգտուի Ընկերութեան սնտուկը։ Ատոր փոխարէն սակայն ուսանող մանուկներն ալ կորուստ մը պիտի չըննեն— այս կէտը թող մեր աչքը չը խոթեն, կ'ըսուի։

Պէտք է փոխել, կ'ըսեն այդ ցանկը, համաձայն գիրքերու վրայ նուազուրդ պէտք է ընել և մանուկներուն նպաստաւորելու այս դրութիւնը խափանել։

Ահա արձանագրեցի եղած բողոքներուն մէկ մասը. մանրանշուածները կարեւոր ըլլալով՝ փափաքելի է որ, նկատի առնուէին և խորհրդակցութեամբ, շատերու կարծիքն առնելով վերջ տրուէր այս գանգատներուն։

Կրնա՞ք յուսալ այս ցանը, եթէ ոչ աչք պիտի գոցեն. . .։

Ս. Գ.

ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԵԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼԻ ՄԷՋ

ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՀՌՉԱԿՈՒՄԸ

ԹԱԳԱՒՈՐԸ ՓԱԽԱԾ

Հանրապետութիւնը հռչակուած է Փորթուկալի մայրաքաղաքին՝ Լիզպոնի մէջ։ Այս անակնկալ իրողութիւնը բնական և անխուսափելի հետեւանքն է այն քաղաքական ծանր տագնապին, որուն մատնուած էր Փորթուկալ ատենէ մը ի վեր։ Քաղաքական աշխարհին մէջ տեղի ունեցած այս նշանակալից ու զգայացունց դէպքին վրայ հասած հեռագրական լուրերը կը հրատարակենք։ Ահաւասիկ նորագոյն հեռագիրները այդ մասին։

Անգլիոյ արտաքին գործոց պաշտօնատունը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Լիզպոնէն, հոկտ. 5 թուով. «Ծանր խռովութիւններ ծագեցան Լիզպոնի մէջ, ամսոյս 3ի գիշերը, պահակազօրքը հանրապետականներուն միանալէն ետքը։ Երէկ, ամբողջ ցերեկ ու գիշեր, կռիւ մղուեցաւ։ Կառավարութեան հաւատարիմ մնացած զօրքը այս առտու միացաւ հանրապետականներուն, և հանրապետութիւն հռչակուեցաւ։ Շատ մեծ է գրգռութիւնը։ Ժողովուրդը մեծ խանդավառութեամբ ընդունեց հանրապետութեան հռչակումը։ Կը կարծուի թէ առժամեայ կառավարութիւն մը կազմուելու վրայ է։ Կ'ըսուի թէ Թագաւորը կը գտնուի Մաֆրա։ Մայր Թագուհի Ամէլիա և Օբորթոյի դուքսը երէկ կը գտնուէին Քասքաս, բայց որոշ լուր չունիմ։»

*** Լիզպոնէն կը հեռագրեն Ռիւթէրի. «Կառավարութեան հաւատարիմ մնացած զօրքն ալ միացաւ հանրապետականներուն և Փորթուկալ հռչակուեցաւ հանրապետութիւն, խանդավառ ցոյցերու մէջտեղ։»

*** Փարիզէն կը հեռագրեն թէ Պրազիլիոյ դեսպանատունը լուր առած է որ [illegible] լիական Սաօ Բաուլօ մարտանաւուն մէջ։

*** Փարիզէն հոկտ. 5 թուով կը հեռագրեն թէ կռիւները կը շարունակուին Լիզպոնի փողոցներուն մէջ։ Ի նպաստ յեղափոխութեան ապստամբած թնդանօթաձիգ երկու գունդեր կը կռուին Թագաւորին հաւատարիմ մնացած զօրագունդի մը դէմ։ Կ'ըսուի թէ մայր Թագուհին Մարիա Բիա (մեծ մայր Թագաւորին) մեկնեցաւ արքայական պալատէն, ու Մանուէլ Թագաւոր ապաստանեցաւ անգ. նաւ մը։ Կ'ըսուի թէ Բորթօ ալ ապստամբած է, բայց զօրքերուն մեծ մասը հաւատարիմ կը մնայ Թագաւորին։ Անգլիական, սպանիական ու իտալական կառավարութիւնները մարտանաւ կը ղրկեն, պաշտպանելու համար արքայական գերդաստանը։ Ֆրանսայի Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց սպասել մանրամասն տեղեկութեանց, որոշում մը տալու համար։

*** Փարիզէն հոկտ. 6 թուով հեռագիր մը կ'ըսէ.—Թագաւորին հաւատարիմ մնացած զօրքը հրաժարեցաւ Թագաւորը պաշտպանելէ և միացաւ հանրապետական զօրքերուն։ Հանրապետութիւն հռչակուեցաւ շատ մը քաղաքներու մէջ և ժողովուրդը մեծ խանդավառութիւն ցոյց կուտայ։ Արիւնահեղութեանց առաջքը առնելու համար Մանուէլ Թագաւոր որոշեց գահէն հրաժարիլ։ Առժամեայ կառավարութիւն կազմուելու վրայ է, և վայրկեանէ վայրկեան կըսպասուի յայտարարութեան մը՝ կառավարութեան անդամներուն անունները ծանուցանող։ Լուր կայ թէ Թագաւորը ճամբայ ելած է դէպի Լոնտոն։ Ամէլիա մայր-Թագուհին կը գտնուի Սինդրայի պալատը։

*** Մատրիտէ հոկտ. 5 թուով մասնաւոր հեռագիր մը կ'ըսէ թէ այդ իրիկուն Լիզպոնի մէջ հանրապետութիւն հռչակուեր է, և յեղափոխական շարժումին պետն է ծովակալ Տամթա։ Քաղաքին քաղաքական շրջանակներուն մէջ կը վախցուի որ անկարգութիւններ պիտի ծագին Մատրիտի մէջ։ Գոռեսպոնտենսիա s'Եսբանեա հետեւեալ զեկոյցը փակցուց այս իրիկուն.—«Լիզպոն յեղափոխականներուն ձեռքն է, Մանուէլ Թագաւոր և արքայական ընտանիքին միւս անդամները կը գտնուին Անգլիա գացող նաւու մը մէջ։ Ներքին գործոց նախարարը ըսաւ թէ բանակին մեծ մասը հաւատարիմ կը մնայ Թագաւորին։ Գրեթէ բոլոր նաւատորմը անցաւ յեղափոխականներուն կողմը։ Թագաւորը կը գտնուէր Թակօ գետին մէջ խարսխած մարտանաւու մը մէջ։ Էլվայի և Բորթօյի պահակազօրքերը կը քալեն, կ'ըսուի, Լիզպոնի վրայ։»

*** Փարիզէն հոկտ. 5 թուով կը հեռագրեն.— Արտաքին գործոց նախարարութեան առած լուրերէն կ'երեւի թէ Մանուէլ Թագաւորին հօրեղբայր Օբորթոյի դուքսը արքայական ընտանիքին հետ նստած է Ամէլիա զբօսանաւը։ Կ'ենթադ[illegible] գտնուի։

*** Պերլինէն հոկտ. 5 թուով հեռագրի մը նայելով, Լիզպոնէն լուր կը տրուի թէ մինչեւ կէսօրէն ետքը կացութիւնն անորոշ էր. պահակազօրքէն մէկ քանի գունդեր, երկու մարտանաւ և նաւարանը կուսակից հռչակած էին ինքզինքնին հանրապետութեան, բայց Թագաւորին հաւատարիմ մնացած զօրքը գրաւած էր քաղաքին կեդրոնը։ Լուր կը տրուի թէ գաւառական զօրքերը կը քալեն դէպի մայրաքաղաք, պաշտպանելու համար կառավարութիւնը։ Կը հաւաստուի թէ Նէսեսիտատէ պալատը ռմբակոծուած է, բայց ռմբակոծման պահուն այնտեղ չեն գտնուած Թագաւորն ու Թագուհին որոնց համար կ'ըսուի թէ նաւ մը ապաստանած են։

*** Պոռթօյէն հոկտ. 5 թուով հեռագրի մը համաձայն, Փորթուկալէն եկող ճամբորդները կ'ըսեն թէ մեկնած ատեննին մեծ էր գրգռութիւնը. առջի գիշեր պայթեր է յեղափոխական շարժումը, ու մէկ քանի հազար զինեալ գիւղացիներ մտեր են Լիզպոն։

*** Փարիզէն հոկտ. 6 Թանկիր հեռագիր մը կը ծանուցանէ.— Լիզպոնէն փախած ճամբորդները կ'ըսեն թէ յեղափոխութիւնը եղաւ արդիւնք զինուորական ապստամբութեան։ Գոնէ դէպքերուն սկիզբը ժողովուրդը չմասնակցեցաւ շարժումին։ Թնդանօթաձիգներու զօրագունդերը թնդանօթ արձակեցին քաղաքին պահակազօրքին և Թագաւորին հաւատարիմ մնացած փոքրաթիւ զինուորներուն վրայ։ Ապստամբները գրաւեցին մայրաքաղաքին բոլոր ռազմագիտական կէտերը։ Շատ զոհ կայ։

Աւասիկ այն հեռագիրները, որոնք առջի գիշեր մայրաքաղաք հասան.—

*** Լիզպոնէն Մատրիտ հասած փախստականներ ծանուցած են թէ յեղափոխութիւն պայթեր է Փորթուկալի մայրաքաղաքին մէջ։ Լիզպոնի մէջ բանակին մեծ մասը, մանաւանդ թնդանօթաձիգները ու բոլոր նաւատորմը ապստամբած են արքայական գերդաստանին դէմ և մարտանաւերը ու ամրոցները հանրապետական դրօշ պարզած են։ Երեքշաբթի օր, կէս օրէն ետքը, ժամը 2ին արքայական պալատը ռմբակոծուած է մարտանաւերուն կողմէ։ Քաղաքը պաշարուած է և հեռագրական գիծերը կտրուած են։ Կէս օրէն ետքը, ժամը 1էն սկսեալ, բուռն հրացանաձգութիւն մը կը լսուի փողոցներուն մէջ։ Կ'ըսուի թէ Թագաւորը գերի է։ Մանրամասնութիւն չկայ։ Լիզպոն ամէն հաղորդակցութենէ կտրուած է աշխարհի հետ, և այս է պատճառը մանրամասն տեղեկութիւններու չգոյութեան։ Երեք զրոյց կը շրջի Թագաւորին վրայ. ոմանք կ'ըսեն թէ գերի է, ուրիշներ կ'ըսեն թէ փախած է, իսկ ոմանք ալ կ'ըսեն թէ պահուըտած է պալատան մէջ։ Յեղափոխութեան պայթումին պատճառն է հանրապետական Պոմպարտայի սպանումը յիմարի մը կողմէ։ Ժողովուրդը յիմարի մը այս արարքը նկատեր է կղերականներուն մէկ վրէժը։

*** Հեռագրական Հաւաս գործակալութիւնը վերապահութեամբ կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնը Սանթանտէրէն առած մէկ լուրին վրայ.— «Գերման Բալակա շոգենաւը, նոյն ընկերութեան պատկանող և Լիզպոնի առջեւ խարսխած Գափ Պլանք շոգենաւէն ստացած է անթել հեռագիր մը, որ կ'ըսէ թէ Լիզպոնի մէջ յեղափոխութիւն ծագած է և մարտանաւերը կը ռմբակոծեն արքայական պալատը, որուն վրայէն յեղափոխականները վար առած են արքայական դրօշը, և անոր տեղ պարզած են հանրապետական դրօշը։»

*** Պերլին հասած պաշտօնական տեղեկութենէ մը կ'երեւի թէ Փորթուկալի յեղափոխականները տակաւին տէր չեն կացութեան, և արքայական ընտանիքը [illegible] տրուի թէ Թագաւորը ու մայր Թագուհին ապաստանած են պրազիլիական Սաօ Բաուլօ մարտանաւը, բայց փախուստէն առաջ երկարօրէն ռմբակոծուած է արքայական պալատը։ Անգլիացիները Ճիպրալթարէն Լիզպոն կը ղրկեն Նիւ-Քէսըլ և Մինէրվա մարտանաւերը։

*** Տէյլի Մէյլ կը հաւաստէ թէ Մանուէլ Թագաւոր գերի է։ Իվնինկ Նիւզ կ'ըսէ թէ Փորթուկալի հանրապետական կուսակցութեան պատկանող ազդեցիկ պետեր օգոստոսին սկիզբը ծանուցած են անգլ. կառավարութեան թէ մօտ ատենէն ապստամբութիւն պիտի ծագի, բայց հաւաստիք ընծայած են թէ չպիտի խզուի դաշնակցութիւնը Անգլիոյ հետ։

*** Լիզպոնէն հոկտ. 5 թուով կը հեռագրուի.— Հանրապետականները կատարելապէս տէր են կացութեան։ Նախարարներուն մեծագոյն մասը գերի է, իսկ միւսները փախած են։

*** Լոզպոնէն Բարիզ անթել հեռագիրով լուր տրուած է թէ ցամաքային ու ծովային բանակները, հանրապետական կուսակցութեան վարիչներուն հետ համախորհուրդ, որոշած են հանրապետութիւն հռչակել. Գիշերը մարտանաւերը ռմբակոծած են արքայական պալատը։ Արքայական ընտանիքը գերի է։ Մէկ քանի զօրագունդեր կը պահպանեն պալատն առաջնորդող ճամբաները։ Հանրապետական դրօշը, կանանչ ու կարմիր, կը ծածանի պալատան վրայ։ Կառավարութեան հաւատարիմ մնացած զօրքերը Լիզպոնի փողոցներուն մէջ կը կռուին յեղափոխականներուն հետ։ Հեռագրական բոլոր գիծերը գրաւուած են, և լուրը անթել հեռագրով միայն կրցած է առնուիլ։

*** Պապը Լիզպոնի դէպքերը իմանալուն պէս հրամայած է աղօթել։

*** Ֆիկարօ կ'ըսէ թէ Մանուէլ Թագաւորը կրցած է փախչիլ եւ խոյս տալ Լիզպոնէն։

*** Բորթուկալի հանրապետականներուն պետը Պ. Մակալհանս Լիմա, որ Բարիզ կը բնակի, հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է Մաթէնի մէկ խմբագրին. «Յեղափոխութիւնը մեզի զարմանք չի պատճառեր, երկար ատենէ ի վեր ըսած էինք մենք թէ անիկա պիտի պայթի։ Ի զուր յուսացինք թէ կառավարական ձեւը պիտի փոխուի հանդարտութեամբ ու կարգ կանոնով, ու միմիայն ժողովուրդին կամքովը, որ ազատօրէն արտայայտուեցաւ. բայց իշխանութեան գլուխ գտնուող մարդոց յամառութիւնը ու չըլմտրանքը արգելք եղան ատոր։»

*** Լիզպոնի մէջ ծագած արիւնալի ու վճռական դէպքերը պատմելէ ետքը, յետադարձ ակնարկ մը նետենք քաղաքական այն ահռելի տաւմին վրայ, որ 1908 փետր. 1ին գործուեցաւ, եւ որուն զոհ գացին Քարլոս Ա. Թագաւորը և գահաժառանգը։ Այդ դաւադրութեան մասին այն ատեն չկրցինք գրել այս էջերուն մէջ, համիտական ըէժիմին գրաքննական խստութիւններուն պատճառաւ։ Այն ատեն պարզապէս ծանուցած էինք թէ տոն Քարլոս Թագաւորին տեղ իր որդին իշխան Մանուէլ Թագաւոր հռչակուած էր։ Այդ քստմելի տաւմը հետեւեալ պարագաներուն մէջ գործուած էր։ 1908 փետր. 1ին, Քարլոս Թագաւորը Վիլլա Վիսիոզայէն կը դառնար, ուր որսի գացած էր Ամէլիա Թագուհիին ու գահաժառանգին հետ. Թակ գետը նաւով անցնելէ յետոյ, տոն Քարլոս բաց կառք հեծաւ Թագուհիին և երկու զաւակներուն հետ։ Այն պահուն երբ կառքը զինարանին փողոցը կը դառնար, անծանօթ մը ըէվոլվէրի երեք հարուած պարպեց Թագաւորին վրայ։ Երկու գնդակներ Թագաւորին հանդիպեցան, մէկը՝ վզին, իսկ միւսը՝ կռնակին։ Ուրիշ անձ մը քարապինայի երկու հարուած պարպեց գահաժառանգ իշխանին վրայ, զոր մայրը՝ Ամէլի Թագուհին կը ջանար ի զուր պաշտպանել։ Գալով Մանուէլ իշխանին, թեւէն վիրաւորուեցաւ թեթեւապէս։ Թագաւ[illegible]տոյ քանի մը վայրկեան միայն ապրեցան։ Քարլոս Թագաւորը, իր վերջին վայրկեաններուն, զաւակը Մանուէլ իշխանը ցոյց տալով Ամէլիի Թագուհիին, ըսած էր. «Զաւակս կը յանձնեմ քու իմաստուն խնամքիդ»։ Նոր Թագաւորը տասնըինը տարու էր տակաւին։ Թագուհին մեծ արիութիւն եւ կորով ցոյց տուաւ իր չանթահարիչ վշտին մէջ, իմաստուն խորհուրդներ թելադրելով իր զաւկին, որ նոր գահ կը բարձրանար։ Ազատականներուն ամէն գոհացում տրուեցաւ, ազատական դահլիճ մը կազմուեցաւ, քաղաքական յանցաւորները ազատ արձակուեցան, սահմանադրական լայն իրաւասութիւններ տրուեցան, սակայն անօգուտ եղաւ. նախապէս գործուած քաղաքական ծանր սխալները մեծ գայրոյթ մը առաջ բերած էին երկրին մէջ։ Նոյն իսկ Մանուէլ երիտասարդ Թագաւորը, վհատած, գահէն հրաժարելու մտադրութիւն ունէր։ Վերջապէս յաղթանակը մնաց յեղափոխականներուն, որոնք այսօր կացութեան տիրացած, հանրապետութեան դրօշը պարզած են Թագաւորութեան կործանած գահուն վրայ։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏ. ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Յունաստանի ծովային պաշտօնատան մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ։ Կ'ըսուի թէ հելլէն կառավարութիւնը բանակցութեան մէջ է զրահաւոր մը, երկու յածանաւ և չորս թորփիլահալած գնելու համար։

*** Մասնաւոր հեռագրի մը նայելով, հելլէն կառավարութիւնը որոշած է զրոյի տակ կոչել պահեստի երեք կարգ։

*** Նէօլօղոսի խմբագիրներէն մէկը տեսակցութիւն մը ունեցած է Մէնթէշէի երեսփոխան ու Մ. և Ց. կուսակցութեան նախագահ Խալիլ պէյի հետ, որ սա յայտարարութիւնը ըրած է. «Չենք գիտեր թէ պատերազմ պիտի ծագի՞ թէ ոչ։ Յունաստան միայն կրնայ գիտնալ զայն։ Կրետէի մէջ ունեցած մեր ակներեւ իրաւունքներուն խնդիրը կայ մէջտեղ։ Եթէ երբեք Յունաստան փորձէ այդ իրաւունքները բռնաբարել, ատիկա պիտի նշանակէ թէ կ'ուզէ մեզի դէմ պատերազմ յայտարարել, բան մը որուն պատասխանատուութիւնը իր վրայ կ'իյնայ։»

*** Թախիտրոմոս կը գրէ. «Թուրքեւ հելլէն յարաբերութեանց ձգտեալ վիճակը կը շարունակէ։ Միջադէպերը իրարու կը յաջորդեն և ո՛չ ոք կրնայ գուշակել թէ երկու պետութեանց միջեւ տիրող այս ձգտումը որքա՛ն պիտի ծանրանայ։ Բ. Դրան շրջանակներուն մէջ ալ յոռետեսութիւն կը տիրէ այդ մասին։ Ալ եւս չեն ծածկեր այն հաւանականութիւնը, որով դիւանագիտական յարաբերութեանց խզում մը կրնայ առաջ գալ, հակառակ մայրաքաղաքիս դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ քանի մը օր առաջ տիրող լաւատես կարծիքներուն։ Բացի ուրիշ խնդիրներէ, այդ ձգտումը կը վերագրուի նաեւ հելլէնական նոր դահլիճի մը կազմութեան, Պ. Վէնիզէլոսի վարչապետութեամբ»։

ԽՈԼԵՐԱՆ

Առջի օր, քսանըչորս ժամուան ընթացքին, Պոլսոյ մէջ քոլերայէ երեք դէպքեր պատահեցան. մէկը՝ Գասըմ փաշա, միւսը՝ Սուլուգուլէ, երրորդը՝ Ֆէնէրգըլը։ Սեպտեմբեր 13էն ի վեր, դէպքերուն թիւը 72ի կը հասնի, իսկ մահերունը՝ 30ի։

*** Սեպտ. 3էն մինչեւ 20 Տրապիզոնի մէջ 290 հոգի քոլերայէ բռնուած եւ 162 հոգի մեռած են։ Իսկ Էրզրումի ու Վանի [illegible] 469 դէպք և 309 մահ պատահած են։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պայրամի տօնէն յետոյ, Յունաց Պատրիարքը կառավարութեան մօտ դիմումներ պիտի ընէ, Ազգ. Ժողովը գումարելու մասին արտօնութիւն ստանալու համար։ Պատրիարքարանի երկու ժողովները մօտերս պիտի գումարուին, այդ մասին խորհրդակցելու համար։

*** Պատրիարքը, Պայրամի առթիւ, շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ Շէյխ իւլ իսլամին, գահաժառանգ իշխանին, եպարքոսին, նախարարներուն, Ծերակոյտի և Երեսփ. Ժողովի նախագահներուն ու Քեամիլ փաշային։

Պ. ՔՈՆՍԹԱՆ ԱՀՄԷՏ ՐԻԶԱ ՊԷՅԻ ԴԷՄ

Կ. Պոլսոյ ֆրանսական նախկին դեսպան Պ. Քոնսթան, որ «Բարի-Ժուռնալ»ի տնօրէնին կարգ մը յայտարարութիւններ ըրած էր Ահմէտ Րիզա պէյի ընթացքին մասին, կրետական խնդրին մէջ, նոր նամակ մը ուղղելով Թանի, Պ. Ժօզէֆ Ռէյնաքի հերքումը չընդունիր։ Ինչպէս յայտնի է, Պ. Քոնսթան իբր վկայ առաջ բերած էր Պ. Ռէյնաքը։ Այս վերջինը սակայն, իր հերքումին վրայ կը պնդէ։

Պ. ԲԷԼԹԱՆ ԺԷՕՆ ԹՈՒՐՔԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Ծովային նախկին նախարար Պ. Բէլթան երկրորդ յօդուած մը կը հրատարակէ Մաթէնի մէջ, սա խորագրով. «Ապտիւլ Համիտի հետեւողները»։ Այդ բուռն յօդուածով Պ. Բէլթան Թուրք կառավարութեան վրայ կը յարձակի։ Պ. Բէլթան Թուրքերու գերմանասիրութեան վրայ կը խօսի և բնական կը գտնէ որ ելմտացոյցին մէջ բաց գոյանայ։ Յօդուածագիրը Ֆրանսայի խորհուրդ կուտայ դրամ փոխ չտալու Թուրքիոյ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Քէօլնիշէ Ցայթունկ կ'իմանայ թէ օսմ. կառավարութիւնը ռազմամթերքի յանձնարարութիւններ ըրած է Մաֆէնի, Քրուբի և Էրհարտի գործարաններուն։ Պայմանագրութիւնը ստորագրուած ըլլալով, հրացանները չորս ամիսէն և ռազմամթերքը վեց ամիսէն պիտի յանձնուին։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՀՕՐԱՆԻ ՄԷՋ

Երէկ զրոյց կը շրջէր թէ տիւրզի ապստամբներուն հետ կատարուած ընդհարման մը մէջ օսմ. զինուորներու վաշտ մը ծանր կորուստներ կրած է։ Սակայն միւս կողմէ կը հերքուի այդ լուրը։

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՄԱՆԱՍԹԸՐԻ ՄԷՋ

Կ. Պոլսէն Թայմզի կը հեռագրեն թէ Թուրք զինուորներ Մանասթըրի մէջ անգլիական հիւպատոսին բնակարանը մտնելով անոր բացակայութեանը, զէնք և ռազմամթերք փնտռած են։ Պաշտօնական տեղեկագիրը հասնելէն յետոյ, դեսպանը պիտի բողոքէ Բ. Դրան։

*** Մանասթըրէ հասած նոր լուրերու համաձայն, առեւտրական գործերը վերսկսած են քաղաքին մէջ։ Երեսուներեք բանտարկեալներ ալ ազատ արձակուած են կարճատեւ հարցաքննութենէ մը յետոյ, տասնըհօթը հոգի բանտարկուած կը մնան տակաւին։ Մետրապոլիտը նոր դիմումներ ըրած է անոնց արձակման համար։

*** Մանասթըրի երեսփոխան Նալի, Տօրչէֆ և Բավլօֆ էֆէնտիներու կողմէ կառավարութեան մօտ եղած դիմումին վրայ, եպարքոսը հեռագրական հրամաններ տուաւ Մանասթըրի կուսակալին, մեծ չափաւորութեամբ վարուելու համար Յոյներուն և Պուլկարներուն նկատմամբ։ Պատերազմական Նախարար Մահմուտ Շէվքէթ փաշա ալ այդ իմաստով հեռագրեր ուղղեց Շէվքէթ Թուրղուտ փաշային։ Մանասթըրէն առնուած հեռագիրներու նայելով, կացութիւնը մեծապէս բարւոքած է Մանասթըրի մէջ։

ՀԵԼԼԷՆԱՀՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ՎՏԱՐՈՒՄԸ

Կը լսենք թէ հելլէնահպատակները վտարելու ձգտումը հետզհետէ կը սաստկանայ։ Կ'ըսուի թէ բարեկեցիկ դասու [illegible] բազմաթիւ հելլէնահպատակներ պիտի վտարուին օսմ. հողէն։

*** Ֆէնէրի մէջ ձերբակալուած երկու հելլէնահպատակներու ձերբակալման մասին դիմում ըրած էր հելլէնական հիւպատոսարանին թարգմանը, ինչպէս գրեցինք երէկ։ Ընդհ. Ապահովութեան տնօրէն Խալիլ պէյ թարգմանին յայտարարած է թէ Ֆէնէրի մէջ ձերբակալուած Ալէք. Եաննօ ձերբակալուած է սա ամբաստանութեամբ թէ անիկա Անատոլուի մէջ կը բաժնէր խռովարարական գիրքեր, Թուրքերէն լեզուով ու յունական տառերով։ Եթէ երբեք այդ կարգի գիրքեր գտնուին ձերբակալուածին քովէն, Պատերազմական Ատեանին պիտի յանձնուի ան։ Հակառակ պարագային, Թուրքիայէն պիտի վտարուի, իբր հակաօսմանեան գաղափարներուն համար, ինչպէս կը մատնանշէ Ֆէնէրի պահականոցին ոստիկանական տեղեկագիրը։ Գալով հելլէնահպատակներու ձերբակալութեան, Խալիլ պէյ յայտարարած է թէ կնքուած դաշնագիրներու համաձայն, հիւպատոսական պաշտօնէայի մը ներկայութիւնը անհրաժեշտ է խուզարկութեան պարագային միայն։ Միւս ձերբակալուածը, Պ. Կիանօբուլօս,

---

,,ԱՐԵՒԵԼՔ''Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (106)

ԱՄԻՐԱՅԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

(ՊՈԼՍԱՀԱՅ ԿԵԱՆՔԻ ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ)

Գրեց՝ ԵՐՈՒԽԱՆ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՄԵՐԺՈՒԱԾ ՍԷՐ

— Հը՛, ըրաւ ծերուկը նշանակալից քմծիծաղով մը։

Ետքը ծանր լռութիւն մը տիրեց։

— Տօքթորը ա՛լ հո՞ս պիտի հաստատուի, հարցուց Մերկերեան ի վերջոյ։

— Տեսնանք, ըսաւ հանըմը վերջին ծայր լրջութեամբ... եթէ մենծ տեղերէ կանչուի...

Գանձապահը վեր առաւ գլուխը.

— Մենծ տեղերէ մի.

— Չը՞ կրնար ըլլալ, Թադէոս աղա, ժամանակաւ դուն չըսի՞ր որ օր մը կրնայ Արշակս հէքիմ [illegible] ըլլալ։ Գալը իմացուի նէ, լրագիրները գրեն նէ, ո՛վ գիտէ, չըլլալիք բան չէ...

Քթատուփը հանեց նորէն Մերկերեան, կողքին թափեց մատովը, կամաց մը բացաւ ու լայն պաղունց մը քաշեց քիթն ի վեր։

— Աստուա՜ծ տայ, ըսաւ ծայրայեղ լրջութեամբ մը։

Մինչ քթին տակէն «ցաւագա՞ր» կը մըլտար։

— Տօքթորը գայ նէ, հրամմեցէք, Թադէոս աղա, ըսաւ հանըմը երբոր գանձապահը մեկնելու պատրաստուեցաւ։

— Հեռը միասէր կայ, չըլլար, հանըմ, պատասխանեց Մերկերեան. ես ալ աֆրանկա բաներէ չեմ հասկնար, կ'ելլամ ֆալցօ մը կ'ընեմ ֆրանկըզին աղջիկին առջեւը, աղէկ չի փախիր, հանըմ... մեր ժամանակը անցա՛ւ ալ։ Բայց տօքթորը կուգամ կը տեսնամ օր մը. հոգ մի ընէք։

Ու ելաւ գնաց, ծնկուըներուն խառտուկներէն տանջուած, ամիրային ցնդած աղջկանը հասցէին աննպաստ բաներ մը մըլտալով։

Տիկին Մարկոսեան՝ Մերկերեանին պաղ վերաբերմունքէն դժգոհ՝ ուրիշներու վրայ փորձեց միեւնոյն բանը, եւ աւելի յաջողութիւն գտաւ։ Ուրախութեան բացագանչութիւններով ընդունուեցաւ վերադարձին լուրը՝ իր հիւրերուն կողմէ, ընդունելութեան օրը։ Աւետաւոր նամակը ձեռքէ ձեռք պտըտեցաւ, հակառակ որ մինչեւ այն ատեն մօր ու որդւոյն միջեւ փոխանակուած թղթակցութիւնը գաղտնիք մը մնացած ըլլար հասարակութեան համար։ Կարդալ չգիտցողները զմայլմամբ անոր վրայ նայեցան ինչպէս պիտի նայէին հազուագիւտ մասունքի մը վրայ։ Իր յափշտակութեանը մէջ, տիկին Մարկոսեան մտացածին տեղեկութիւններ տուաւ տօքթոր Ֆռուասարի և անոր աղջկանը մասին, անոնց շուրջը առասպելներ յօրինելով, զորս ունկնդիրները երկիւղածութեամբ տարածեցին իսկոյն թաղին մէջ, իրենք ալ իրենց կողմէ ընդլայնելով ու ճոխացնելով այդ առասպելը։ Այնպէս որ տօքթորին գալուստէն առաջ, ոչ միայն ինք ամէն խօսակցութիւններու առարկան էր նորէն, այլ և տօքթոր Ֆռուասարը— որուն գոյութիւնն իսկ կասկածելի էր— ժողովրդական մարդ մը եղաւ Հ... գիւղին մէջ, եւ անհամբեր սպասուեցաւ օրիորդ Ամէլիին այցելութեանը։

Աչքի լուսի քանի մը պաշտօնական այցելութիւններ իսկ եղան ամիրային աղջըկանը, համբաւաւոր զոյգին երեւումէն առաջ։ Ժամուն քարոզիչը, պնակալէզ լայնորովայն վարդապետ մը, հանըմը տեսնելու եկաւ, և կարգ մը անիմաստ մաղթանքներ ըրաւ Մարկոսեան ամիրային գերդաստանին եւ... տօքթոր Ֆռուասարին երջանկութեանը համար։ Եւ մինչեւ իսկ, թէեւ տիկինին խօստացաւ եկեղեցիին բեմէն լուրը ծանուցանել բարեպաշտ ժողովրդեան, բայց ետքէն Թաղական Խորհուրդին մէկ լրջամիտ անդամին կողմէ արգիլուեցաւ։

Եւ ահա օր մըն ալ, Հ... գիւղին ծուռիկ մուռիկ փողոցներուն սալարկին վրայէն չքեղ լանտօ մը մեծադղորդ թաւալումը լսուեցաւ։ Հ... գիւղին մէջ լանտօ մը ներկայութիւնը այնքան նորանըշան բան մըն էր որքան գիսաւոր աստղ մը երկինքին վրայ։ Փրփրերախ ձիերուն օրգանէմ զրահիւնը, վառվառ սապազէնին ճոխութիւնը և կառքին չքեղութիւնը խելքի պտոյտ տուին թաղին հնօրեայ մամիկներուն և կիներուն, որոնք փողոց ու պատուհան վազեցին այս անսովոր երեւոյթը դիտելու համար։ Կառապանը դեղին երիզաւոր համազգեստ մըն էր հագած, գլուխը սիլինտր գլխարկով. կառքին մէջ բազմած էր տօքթոր Արշակ Մարկոսեանը, նոյնպէս սիլինտր գլխարկով, իր աջ կողմը ունենալով փետուրներու, ժանեակներու, մարմաշներու փրփրեղէն ալիտակութեան մը մէջ թրթռացող կին մը, որ կը ժպտէր՝ շուրջը դիտելով զարմանահար հետաքրքրութեամբ մը։

Ծղակտոր իրարանցում մըն է փրթաւ. մուտքը իշխանավայել էր ու աննախընթաց այդ գիւղին համար. որ ամիրաներու փառքը տեսած էր։ Տուներու դռները բացուելով կին, աղջիկ, տղայ դուրս կը նետուէին խելացնոր, զիրար հրմշտկելով, չզրկուելու համար այդ պատմական տեսքին տեսանելութեան փառքէն։

— Տօքթո՛րն է, վազեցէ՛ք, հասէ՛ք ... կը պոռային չորս կողմէն։

Փողոցի լաճեր կառքին քովերէն ու ետեւէն կը վազէին ուրախութեան ճիչեր արձակելով, մէկ քանին անոր ետեւի ղոպանակին փաթթուած, բանի տեղ չդնելով կառապանին սպառնալիքները, և մինչեւ իսկ մէկ քանի գնչուի լակոտներ՝ իրենց վտիտ ձեռուըներովը կառքին մէջ կ'երկարէին ողորմութիւն մուրալով։ Կառապանը, երբեմն, աջ ու ձախ խարազանի հարուածներ կը բաշխէր թուխոց տարմի մը պէս տարազներով տղաքներու այդ անառակ երամին, որ շուտով կը հասնէր կը շրջապատէր նորէն կառքը։ Տօքթորը և օրիորդ Ամէլին— վասն զի ծանուցուած օրիորդ Ամէլին էր իր քովի կինը— իշխանականօրէն կը ժպտէին, ամբոխին վրայ տիրելու գիտակից հպարտութեամբ մը ակադձուն, զո՛ն այդ իրարանցումէն, որուն իրաւունք չունէին սովորական մահկանացուները։

Վերջապէս կառքը մտաւ ամիրային փողոցը. առաջուց, քանի մը լաճեր շնչասպառ գացած ազդ առած էին ապարանքին դուռը՝ այդ մեծաշուքին ժամանումը ծանուցանելու համար հանըմին. փողոցէն «տօքթորը կուգա՛յ կոր» կը պոռչտային։ Տիկին Մարկոսեան որ անհամբեր և սրտաթունդ կ'սպասէր արդէն, անձապարեց ընդ առաջ ելլալ։ Մօր ու զաւկին հանդիպումը սրտաշարժ եղաւ։ Փողոցին դրանը առջեւ անոնք իրարու փաթթուեցան։ Պագուեցան։ Ետքը, տօքթորը թեւը առաւ օրիորդ Ամէլին, ու մտան ապարանք։ Սոֆի, իր ներքին փոթորիկը յայտնի չընելու ճիգերով, դիմաւորեց զոյգը։ Երիտասարդը գողունի բայց թափանցող նայուածք մը նետեց իր զոհին։

(Շարունակելի)

վտարուած է։ Ամերօլիքրոս կ'ըսէ թէ Ընդհ. Ապահովութեան տեսչութիւնը ուրիշ հելլէնահպատակներ ալ պիտի վտարէ։

ՌՈՏՈՍԹՈՒ ՔԱՐԱՓԸ

Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը որոշած է Ռոտոսթոյի առջեւ նաւերու նորոգութեան աւազան մը եւ քարափ մը շինել զինուորական փոխադրութեանց համար։ Շինութիւնը նուազուրդով պիտի յանձնուի անհատներու։ Այդ մասին ըլլալիք առաջարկները մինչեւ ամսոյս 15 պիտի ընդունուին։ Ռոտոսթօ եւ շրջակաները առեւտրական մեծ զարկ մը պիտի ստանան այդ քարափին շինութեամբ։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԶԻՆԱԹԱՓՈՒՄԸ

Բէրլէբէէն քառասուն Պուլկարներ, որոնց ութը քահանայ, զինաթափութեան առթիւ, Մանասթըր տարուած են։ Ուրիշ երեսուն հոգի, Բէրլէբէի մէջ վար դրուած են։ Բոլոր բնակիչները Զափրիթէ անուն վայրը տարուած են, ուր Բէրլէբէի բնակչութիւնը հաւաքուած էր, տասը տարեկանէն սկսեալ տղաքը մինչեւ եօթանասուն տարու ծերունիները։ Բնակարաններու մէջ կատարուած խուզարկութիւնները ապարդիւն մնացած են։ Նախկին վոյվոտ Բէթր Ածէֆ ձերբակալուածներուն մէջ կը գտնուի։

ԽՏԻՎԻՆ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄԸ

Եգիպտոսի Խտիվին հրաժարման զրոյցներուն առթիւ Եգիպտոսի ազգայնական կուսակցութեան ականաւոր անդամներէն մէկը Բարի-Ժուռնալի մէջ հետեւեալը կը յայտարարէ. «Խտիվին հրաժարումը որոշուած է արդարեւ, և քանի մը օրուան խնդիր է պարզապէս։ Այդ իրողութիւնը, որ ամենամեծ ազդեցութիւն մը պիտի ունենայ Եգիպտոսի ճակատագրին վրայ, անխուսափելի դարձած է Խտիվին բռնած ընթացքին պատճառաւ, որ երկդիմի քաղաքականութեան մը կը հետեւի։ Խտիվը երկդիմի դեր մը կը կատարէր եգիպտացի ազգայնականներուն և Անգլիացիներուն ու Թուրքերուն հանդէպ։ Եգիպտացի ազգայնականները յոյս կը յայտնեն որ Եգիպտոսի նոր Խտիվին օրով Սահմանադրութիւնը ձեռք պիտի բերէ, որուն հաստատման այնքան կը բաղձան երկար ատենէ ի վեր։ Գահաժառանգ Մօհամէտ Ապտիւլ-Մունէիմ իր մօր ազդեցութեան տակ կը գտնուի, որ ազատական գաղափարներով տոգորուած է։

⁂ Լա Թիւրքիի խմբագիրներէն մէկը եգիպտացի բարձրաստիճան անձնաւորութեան մը հարցուցած է թէ ի՛նչ պատճառաւ Խտիվը իր մեկնումը փութացնելով՝ Պայրամի շնորհաւորութեան ներկայ չէ գտնուած պալատին մէջ։ Այդ անձնաւորութիւնը պատասխանած է թէ երկար ատենէ ի վեր առաջնութեան խնդիր մը տակաւին մնացած է Խտիվին ու եպարքոսին միջեւ։ Բ. Դրան տեսակէտով, եպարքոսը պէտք է առաջնութիւն ունենայ պաշտօնական արարողութեանց միջոցին, մինչ Խտիվը կը պնդէ որ Սուլթանին փոխարքան ըլլալով մեծ երկրի մը մէջ և միեւնոյն ատեն վեհապետական առանձնաշնորհումներ ունենալով, պէտք է առաջնութիւն ունենայ։ Այդ նկատումներով Խտիվը հեռացած է մայրաքաղաքէս, արարողական խնդրի մը պատճառաւ վէճ չունենալու համար։

ԹՈՒՐՔԵՒՌՈՒՄԷՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Գերման թերթ մը կ'ըսէ թէ օսմ. փոխառութեան կնքումը ուշացած ըլլալուն համար, Թուրքեւռումէն համաձայնութեան պայմանագրութիւնը ստորագրուած է։ Սակայն միւս կողմէ կը հաւաստուի թէ այդ պայմանագրութիւնը չէ ստորագրուած։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ՀԱՅՈՐՍԱՆՔ

Լազքիյէէն կը հեռագրեն պատրիարքարան թէ՝ Քէսապի մէջ կարգ մը կաթոլիկ և բողոքական հաստատութիւններ սկսած են մարդորսական ձեռնարկներու. եթէ պատրիարքարանը, կ'ըսեն, անյապաղ միջոցներ ձեռք չառնէ հետեւանքը շատ գէշ պիտի ըլլայ։

ՏՐԱՊԻԶՈՆԷՆ ԲՈՂՈՔ

Տրապիզոնի առաջնորդարանը հեռագրով բողոքած է պատրիարքարան տեղւոյն կուսակալին կողմէ ղրկուած մէկ հրամանին դէմ, որով այս վերջինը՝ կառավարութեան ղրկուած ամուսնական խնդիրներու առթիւ խնդրոյ առարկայ այրերուն կամ կիներուն ամուսնական վկայականն ալ մէկտեղ ղրկել կ'առաջարկէր։ Տրապիզոնի առաջնորդարանը բողոքելով կուսակալին այս կարգադրութեան դէմ, կ'աւելցնէ թէ հին օրերու մէջ անգամ այս տեսակ վկայագիրներ չեն պահանջուած։ Միւս կողմէ առաջնորդարանը կը յայտնէ թէ՝ կուսակալը յանձնարարած է որ ազգ. վարժարաններու վկայագիրներուն մէկ կողմը անպատճառ թուրքերէն ըլլայ։

ԱՅՐԻԱԽՆԱՄԸ

Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ իր երկրորդ նիստը գումարեց Այրիախնամ յանձնաժողովը և լսեց Տէօրթէօլցի Զաքարիա էֆ. Բէլթէկեանը, որ ի՛նչ ի՛նչ տեղեկութիւններ տուաւ տեղւոյն մէջ այրիներու յառաջացուելիք աշխատութիւններուն մասին։ Ներկայացաւ նաև Սարգիս էֆ. Սուրէն և այրիներու մասին ասկէ առաջ պատրաստած մէկ տեղեկագիրը կարդաց։ Որոշուեցաւ նաև Աշխատանքի Տան վարչութեան հետ բանակցութիւններ կատարել և ինչ ինչ տեղեկութիւններ քաղել՝ այրիներու համար բացուելիք աշխատանոցներու մասին։

ՀԱՆՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ռոտոսթոյէն բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը եկած է Պատրիարքարան՝ ի նպաստ տեղւոյն Տ. Գարեգին քահանային, որուն դէմ իր կարգակիցներուն կողմէ անխիղճ ձեռնարկներ կ'ըլլան եղեր, յիշեալը ուսուցչութենէ հանելու համար։

ԺՈՂՈՎՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

Արաբկիրէն կը ծանուցանեն թէ տեղւոյն մէջ Ուսումն. և Տնտես. Խորհուրդներ կազմուած են։

ՀԱՅ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐԸ ԷՏԻՐՆԷԻ ՄԷՋ

Էտիրնէէն մեր թղթակիցը Պ. Փայլակ Գօլանճեան սպայ. 21 թուականով կը գրէ.— «Զինուոր եղբայրս տեսնելու համար Էտիրնէ կը գտնուիմ քանի մը օրէ ի վեր. օգտուելով այս պատեհութենէն անցեալ օր այցելեցի հայ զինուորներուն. ամէնքն ալ շատ հանգիստ են և գոհ իրենց վիճակէն եւ մանաւանդ իրենց սպաներէն. միայն անհամբեր իրենց արձակուելուն կըսպասեն. իրենց միակ դանգատը կերակուրներու միօրինակութիւնն է. երեւակայեցէք որ 60 օր միօրինակ կերպով պատրինճան եւ դդում կերած են եղեր։ Հայկական այլ եւ այլ նահանգներէ հետզհետէ սկսան հասնիլ հայ զինուորներ. առջի օր Պրուսայէն եկան 21 տարեկան 60 հայ զինուոր և երէկ ալ Տրապիզոնի ու Սամսոնի 160 հայ զինուորները. այս վերջինները իրենց հետ բերած տավուլ զուռնաներով առաջնորդուեցան զինուորական հիւրանոցը և այսօր պիտի բաժնուին որոշուած գունդերուն մէջ. Երբ զինուորի մը հարցնես թէ «ի՛նչպէս է», կը պատասխանէ.— «Վարժուեցանք. հանգիստ ենք»։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

Մատենադարանական յանձնաժողովը առջի օր նիստ գումարեց Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և ծրագրի վերջին ընթերցումէ մը յետոյ պատրաստեց և ստորագրեց իր տեղեկագիրը, այսօրուան քաղաք. Ժողովին ներկայացուելու համար։ Պ. Յ. Շահպազ հաղորդեց ժողովին պաշտօնապէս որ ինքը տեսակցութիւն մը ունեցած ըլլալով Օրթագիւղցի Յովհաննէս էֆ. Ֆրէնկեանի հետ, անոր փափաքին համաձայն, տեղեկութիւններ տուած է կազմուելիք Կեդր. մատենադարանի և մատենադարանական կազմութեան մասին։ Յովհ. էֆ. Ֆրէնկեան ունի գրադարան մը, հայերէն եւ զանազան լեզուներով գրքերէ, որոնք պատրաստուած են մատենադարանական սիստեմով և կազմուած գիտական, իմաստասիրական և արուեստական բաժիններէ, մօտ 200 կտոր, որ կարժեն 3-400 ոսկի։ Ֆրէնկեան էֆ. հաւանելով իրեն հաղորդուած ծրագրի նպատակին՝ խոստացաւ իր գրադարանը նուիրել ազգ. Կեդր. մատենադարանին, պայմանաւ որ մատենադարանը բացուի և ինքն ու իր զաւակը լիովին իրաւունք ունենան օգտուելու անկէ։ Պ. Շահպազ իր շնորհակալութիւնը յայտնելով հաւաստեց որ ատիկա իր արդար իրաւունքն է և թէ ինք կը համարուի Կեդր. մատենադարանի հիմնադիրներէն մէկը ըստ ծրագրի, նուէրը ըլլայ դրամական կամ գրենական։ Ժողովը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց նուիրատուին՝ Պ. Շահպազի միջոցաւ, համարելով այս նուէրը յաջողութեան առաջին քայլը։

ԿԵԴՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կեդրոնական վարժարանի անօրէնը նոր խաղ մըն ալ խաղցած է աշխարհագրութեան ուսուցիչ Պ. Հրանտ Խանճեանի։ Պ. Նալպանտեան նամակ մը մը գրէ այդ ուսուցչին և կը թելադրէ որ դպրոց չիգայ, և յաջորդ օրը Պ. Խաչկոնցը կը բերէ անոր տեղը, առանց խնամակալութեան իմացնելու։ Եւ դեռ այս մարդը կը մնայ Կեդրոնականի նման կարեւոր հաստատութեան մը գլուխ։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Գարթալցի կոթասէր հասարակութիւնը ուզելով արդեամբ յայտնել իրենց համակրանքը դէպի այն անհատական վարժարանը զոր հոն հաստատած է ուսուցիչ Գառնիկ էֆ. Գափամաճեան, կազմակերպած է դաշտահանդէս մը որ տեղի պիտի ունենայ առաջիկայ Կիրակի, Պէյգօզի Սուլթան Զայիրի ըսուած գեղազուարճ վայրը ուր տեղի կ'ունենար Ազգ. Սահմանադրութեան Տարեդարձի հանդէսը։ Շոգենաւ մը, յատկապէս վարձուած, կիրակի առտու պիտի մեկնի Գարթալէն և հանդիպելով կղզիները, և Գատը Գիւղ՝ ժամը 3ին պիտի հասնի կամուրջ եւ 3ու կէսին պիտի մեկնի դէպի Պէյգօզ։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ

Թրքական արտադրութեանց արտածման մէջ փորձառու պաշտօնեայ մը։ Դիմումները պէտք է ընել Ֆրանսական նամակատան միջոցաւ, թիւ 100.848.

3—2

ԱՐԴԱՐ ԲՈՂՈՔ ՄԸ

Պատ. Խմբագրութիւն
«Արեւելք» օրաթերթի

Երէկ երբ Թրամուէյով Ղալաթիայէն Պէյօղլու կ'երթայի, յանկարծ տեսայ թէ տոմսակս կորսնցուցեր եմ։ Թրամուէյի գոնթրոլորներէն Հաճի Եանի մօտենալով ինծի տոմսակս պահանջեց։ Երբ ըսի թէ կորսնցուցած եմ, «իլանը կէօրմէյօրսուն օղլու» ըսաւ. սակայն դիտել տուի իրեն թէ՝ ակնարկած «իլան»ին մէջ հայերէն չկայ։ Եւ այդ յոյն գոնթրոլորը փոխանակ ներողութիւն խնդրելու, ինծի կը դառնայ և անպատկառօրէն կ'ըսէ.— «Պու գումպարա էրմէնի տէյիլ. պիզ էրմէնիլէրի տաամ եէրինէ գօյմարըզ»։ Ահաւասիկ ընկերութեան մը պաշտօնեան որ այս տեսակ սինլքոր վարմունք մը ցոյց կուտայ ճամբորդներուն հանդէպ և կը համարձակի ամբողջ Ազգ մը նախատել, այն Ազգը որ օսմանեան հայրենիքի ազատագրութեան մեծ գործին մէջ, այնքան պատուաբեր մասնակցութիւն մը ունեցած և այնքան արիւն թափած է։

Լսեցէ՛ք ո՛վ հայ ժողովուրդ. հայ ազգին եղած այն նախատինքը յոյն պաշտօնեայի մը կողմէ։

ԽՈՐԷՆ ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ

Պէշիքթաշ, 22)9 1910

ԱՐԵՒԵԼՔ

Տիար Խորէն Աւետիսեան արդէն ուրիշ բողոքագրով մըն ալ դիմած է Թրամուէյի ընկերութեան՝ պահանջելով որ այդ Հաճի Եանի անուն գոնթրոլորը շուտով վտարուի իր պաշտօնէն, և ցոյց տրուի այդ կարգի անպատկառներուն թէ՝ ի՛նչ բան է ամբողջ ազգ մը նախատել։ Մենք ալ ձայնակցելով բողոքաւոր ազգայինին, կը պահանջենք որ Թրամուէյի ընկերութիւնը հարկ եղածը տնօրինէ այդ հաճի Եանիի մասին, որ հրապարակով հայութիւնը կը նախատէ։

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԵՐՐԵԱԿ ԶԻՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Պաշտօնական աղբիւրէ հասած տեղեկութեանց նայելով, Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարին կողմէ Աւստրիօ-Հունգարիոյ արտաքին գործոց նախարարին յայտարարուած է թէ Իտալիա չընդունիր որ Թուրքիա Երրեակ Զինակցութեան մէջ մանէ։

ԿԱՑՍ. ՆԵՐՈՒՄ

Կ'իմանանք թէ Պայրամի առթիւ Սուլթանին մատուցուած է Հայ և Յ.-յն բանտարկեալներու ցանկ մը, ներման արժանանալու համար։

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Սինոդը, երէկ, պատրիարքին նախագահութեամբ նիստ գումարեց։ Պատրիարքը յայտարարեց թէ այսօր գումարուելիք Խառն Ժողովին մէջ խիստ կարեւոր յայտարարութիւններ պիտի ընէ Պատրիարքարանի և կառավարութեան միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճին վրայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ ԵՏ ԿԸ ԿԱՆՉՈՒԻ

Սոֆիայի լրագիր մը կ'ըսէ թէ Պուլկար կառավարութիւնը որոշած է ետ կանչել Պոլսոյ դեսպան Պ. Սարաֆոֆ և Սելանիկի ու Էտիրնէի հիւպատոսները։

ԹՈՒՐՔԵՒՌՈՒՄԷՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Կ'ըսուի թէ Պոլսոյ ռումանական դեսպան Պ. Բաբինեու յառաջիկայ երկուշաբթի օր մայրաքաղաքս պիտի դառնայ, Թուրքեւռումէն զինուորական ու առեւտրական պայմանագրութիւնները ստորագրելու համար։

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԻՆՊԱՍՏ
ԳԱՀԻՐԷԻ Հ.ՅՈՑ ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻՆ
Վիճակահանութեան տոմսերուն
(54րդ թիւով 25 Սեպ. 1910)
շահած թիւերը

Թիւ	2917	Ֆրանս.	ոսկի	100
»	25766	»	»	10
»	19335	»	»	8
»	393	»	»	6
»	4863	»	»	4
»	13373	»	«	2

1 ֆրանս. ոսկի շահող թիւեր

1166	8029	13194	16254	23960
1810	8936	14194	19705	25668
2394	9529	14757	19707	26832
2952	19974	16116	20699	28095
5904	10612	16123	23349	

$^{1}/_{2}$ ֆրանս. ոսկի շահող թիւեր

2127	8654	14844	21030
3122	8673	15852	22954
3392	11321	16040	24165
4050	12206	17280	24460
4575	12532	19019	25139
4702	12582	19056	25811
5445	12624	19325	26428
5460	13183	19408	27108
6718	14175	20363	29057
7584	14514	20936	9779

Նէա [illegible] ոսկի շահող թիւերէն 1 վեր և 1 վար թիւերը շահած են 25 տոմսակ յաջորդ թիրաժին համար։ Թուրքիոյ ընդհանուր գործակալն է Յր. էֆ. Թաթլեան, Գօճամանօղլու խան թիւ 11։ Գաւառներու մէջ գործակալներ, իսկ Պոլսոյ մէջ պարկեշտ վաճառորդներ կը փնտռուին, որոնք պէտք է դիմեն ընդհ. գործակալ Յ. էֆ. Թաթլեանի։

ՄԽԱԽՈՏԻ ՌԷԺԻՆ

ԱԶԴ.— Մխախոտի օսմ. րէժիին բաժնետէրներուն կը ծանուցուի թէ 1910 ապր. 15/28ին գումարուած Ընդհ. Ժողովին մէջ որոշուած է իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի փոխարէն, թիւ 26 կտրօնին ի տես վճարել 20 ֆրանք կամ 88 ղրուշ ոսկեդրամ եւ 0.16 անգլ. ոսկի։ Պէտք ղեղչուի ասկէ առաջ թէրհաշիւ վճարուած 12 ֆրանքը։ Մնացեալ գումարը՝ 8 ֆրանք, կամ 35 $^{20}/_{100}$ ղրուշ ոսկեդրամ եւ կամ 0.6 $^{4}/_{10}$ անգլ. ոսկին իւրաքանչիւր բաժնեթուղթի փոխարէն պիտի վճարուի 1910 հոկտ. 14էն (Ն. Տ.) սկսեալ հետեւեալ տեղերուն մէջ.— Բարիզ՝ Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ՝ 8 ֆրանք, Լոնտոն՝ Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ՝ 0.6 $^{4}/_{10}$ անգլ. ոսկի, Պոլիս՝ Օսմ. Կայս. Պանքային կողմէ՝ 35 $^{55}/_{100}$ ղրուշ ոսկեդրամ, Վիէննա՝ Քրէտիթ Անշթալտի կողմէ՝ 8 ֆրանք, Պերլին՝ Պ. Պլայխրէօտէրի կողմէ՝ 8 ֆրանք։ Յիշեալ հաստատութեանց մէջ բաժնետէրերու տրամադրութեան ներքեւ դրուած են տակօսի վճարման պօրտրօները։ Հիմնադիր բաժնետէրերուն կը ծանուցուի որ 1909-1910 տարւոյն համար իրենց յատկացուած շահակցութեան բաժինը, հազարին 2.135.24, պիտի վճարուի Կ. Պոլսոյ կեդրոնատեղիէն թիւ 26 կտրօնին փոխարէն, սկսեալ 1910 հոկտ 14էն։

166 ՂՐՈՒՇՈՎ

ՀԱՐՍՏԱՆԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑ

Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէի իւրաքանչիւր պարտաթուղթի արժէքը 166 ղրուշ է, սակայն ամէն վիճակահանութեան ատեն 5000 թիւ պարգեւ կը շահի, այսինքն եգիպտական Քրէտի Ֆօնսիէէն 1479 թիւ և Ռումէլիի երկաթուղիի պարտաթուղթերէն 115 թիւ աւելի։ Թուրքիոյ մէջ հոլանտական պանքա չգտնուելուն, մեր ընկերութիւնը ամէն ատեն կը վերագնէ Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէի թուղթերը՝ լաւագոյն գիներ վճարելով։ Այդ պարտաթուղթերը աւանդ առնելով մէկ ոսկի փոխ կուտայ և տարեկան հարիւրին 6 տոկոս կը վճարէ։ Ուրիշ պարտաթուղթեր սուղ ըլլալով՝ ամէն տարի վեց անգամ բրօմէս կ'առնէք և այսպէս 60 ղրուշ կը կորսնցնէք։ Ուստի Հոլանտական Քրէտի Ֆօնսիէի ամէն կերպով երաշխաւորուած պարտաթուղթերէն գնեցէք. 166 ղրուշ վճարելով։ Ամբողջ 70 տարի ուրիշ դրամ չվճարելով, սա լեցուն պարգեւներէն մէկը պիտի շահիք.—

250000	Ֆր.ի	պարգեւներ	70	անգամ
150000	»	»	»	»
125000	»	»	»	»
100000	»	»	»	»
75000	»	»	»	»
62500	»	»	»	»
10000	»	»	420	»
1000	»	»	2100	»

Ասոնցմէ զատ ուրիշ շատ մը պարգեւներ ալ կան։ Այդ պարտաթուղթերէն գնելու և մանրամասն տեղեկութիւն ստանալու համար պէտք է դիմել Ղալաթիա Բիւյիւք Թիւնէլ խան, թիւ 7, Բօբիւլէր Օթօման Սօսիէթէ ան գօմանտիթ (Crédit populaire ottoman, société en commandite)։ Գաւառներէն չէք կամ մանտաբօսթ ղրկելու է, պարտաթուղթերը ստանալու համար։ Ամէն կողմ գործակալներ կը փնտռուին։ Պոլսոյ կողմի մասնաճիւղն է, Նոր Նամակատան դիմաց, Ֆէրուհ պէյ խան, թիւ 5, 6 և 7։

8—75

ԲԻՒՍԿԻՒԼԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ Վ.ԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՍԵԼԱՆԻԿ
1880 ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ
ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՂՔԱՆ ԵՒ ԳԱՇԳԱՎԱԼ
ՊԱՆԻՐՆԵՐՈՒ

Սոյն գործարանին մէջ պատրաստուած ընտիր պանիրները գնահատուած են Կ. Պոլսոյ, Իզմիրի, Պէյրութի, Աղեքսանդրիոյ, Գահիրէի, Կրետէի, Մերսինի, Տրապիզոնի և մանաւանդ Եւրոպայի ու Ամերիկայի գլխաւոր քաղաքներուն մէջ։ Այդ գործարանը ծանօթ է P. F. մարքայով և 1909ի Բարիզի ցուցահանդէսէն վարձատրուած է ոսկի միտալով։ Մեծաքանակ յանձնարարութեանց համար գոհացուցիչ գիներ։ Փորձի համար մէկ պարկի յանձնարարութիւն ալ կ'ընդունուի նպաստաւոր գինով մը։

ՔԱԶԻՆՕ ՊԸՍԱՄԸՐԻ ՊՕՄՕՆԹԻ

(ՆԱԽԿԻՆ ՕՍՄԱՆ ՊԷՅ)
Շիշլի

Սոյն պարտէզին մէջ, Պայրամի երեք օրերուն, ինճէ-սազի նուագախումբը ժամը 9էն (Ը. Թ.) սկսեալ պիտի նուագէ։ Նոյն նուագախումբը ամէն ուրբաթ, շաբաթ և կիրակի օրերը պիտի նուագէ։

Տնօրէնութիւն Օսման պէյի պարտէզին։

1—3

ՕՐԻԱՆԹԱԼ ՔԱՐՓԷԹ ԸՆԿ.

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
400.000 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Իզմիր, Իւրոպիէն վրայ

Կ.ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ
Բերա, Մեծ Փողոց, թիւ 327
Պոլիս, Պանքի Պաւու
ՍԻՍԱՄՈՒԼԵԱՆ ԽԱՆ

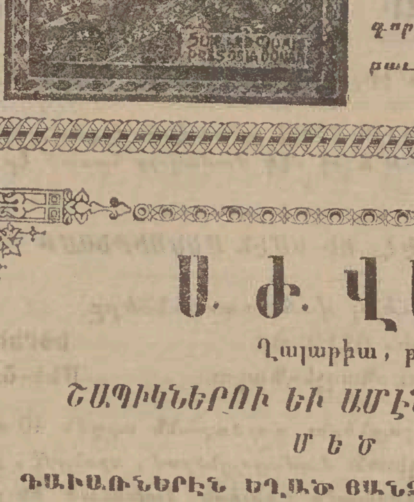
The ORIENTAL CARPET MANUFACTURERS LTD.

Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ հասած են արեւելեան գորգերու [illegible] ապրանքները ցուցադրուած են [illegible] թեան և զանազանութեան և գիներու [illegible] որոնք ամբողջ աշխարհի մէջ համբաւ հանած են։

Ս. Ժ. ՎԱՍԻԼԱԹՕ

Ղալաթիա, Բիւնկի կից, թիւ 18
ՇԱԳԻԿՆԵՐՈՒ ԵՒ ԱՄԷՆ ԿԱՐԳԻ ՃԵՐՄԱԿԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ
ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ ԵՂԱԾ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Կ'ԸՆԴՈՒՆՈՒԻՆ
ՅԱՆՁՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԱՐԱԳ ԿԵՐՊՈՎ ԵՒ
ԽՆԱՄՔՈՎ ԿԸ ԿԱՏԱՐՈՒԻՆ

ՇԱՀԵԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Անուրանալի է որ Պոլսոյ հանրութեան ծախուած իւղերը խառնուրդ են օտար նիւթերու և առողջութեան վնասակար։ Ղալաթիա, Թիւլումպա փողոց, թիւ 7, Հաճի Տիմիթրաքի և Բամպաս էֆ.ներու կողմէ վաճառատուն մը բացուած է, ուր զուտ և անխարդախ ձէթ կը ծախուի։ Այդ ձէթը, որ երաշխաւորուած է, Լուքքայի իւղերուն դրութեամբ պատրաստուած է։ Շիշով և թիթեղէ ամաններով կը ծախուի։ Միակ այցելութիւն մը պիտի բաւէ համոզելու որ այդ վաճառատան մէջ ծախուած ձէթը իսկապէս անխարդախ է։

ԳԵՏԻՆՆԵՐՈՒ ԱՊՁՈՒԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄԸ

Մաս առ մաս կը ծախուի գետին մը որ կը գտնուի Ֆէնէր Եօլի կայարանին և Գալամըշի նաւամատոյցին մօտ, Ֆուատ փաշայի քէօշկին դիմաց, ծովեզերքը եւ երկաթուղիի ճամբուն վրայ։ Իննսուն մասերէ կը բաղկանայ այս գետինը և իւրաքանչիւր մասը չորս հարիւր յիսունէն մինչեւ վեց հարիւր քառակուսի արշըն տարածութիւն ունի։ Այս գետնին մասերը խիստ աժան գնով կը ծախուին և փոխարժէքը մանրավճարներով կը գանձուի։ Վճարման պայմանաժամը մինչեւ երեք տարի կրնայ երկարաձգուիլ։ Մարմարայի վրայ կը նայի այս գետինը և հիանալի տեսարան մը ունի իր առջեւ։ Զօրս մէթր խորութեամբ անուշ ջուրի հոր մը ունի։ Բիչ ատենէն՝ այս գետիններուն արժէքը պիտի տասնապատկուի տեղին [illegible] կարեւորութեանը պատճառաւ։ Այս հողերուն վրայ շինուած երկու տուներէն մէկը 90 ոսկիի և միւսը 50 ոսկիի վարձուած է ամրան եղանակին համար։ Խիստ մօտերը կը գտնուին երեքէն հինգ հազար ոսկի արժող քէօշկեր։ Կայսր. իշխաններուն համար ծովի բաղնիք մը շինուած է այդ գետնին ճիշդ առջեւը։ Այդ գետնին մէկ արշընը քանըհինգ ղրուշ կ'արժէ առնուազն։ Վաճառման գործողութիւնները դեռ չաւարտած փութացէք Ղալաթիա Բիւյիւք Թիւնէլ խան, թիւ 7, Քրէտի Բօբիւլէր օթօման քօմանտիթ ընկերութեան։ Պոլսոյ ճիւղը կը գտնուի, Ֆէրուհ պէյ խան, թիւ 5, 6 և 7։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ ԲՈՂԵՐԱՅԻ ԱՌԹԻՒ

ՓՈՐՁՈՒԱԾ ԴԵՂ ՄԸ ԲՈՂԵՐԱՅԷ ԶԵՐԾ ՄՆԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Բերայի Լիմօնճեան դեղարանը (նախկին Ծաննի) պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Կ. Պոլսոյ մեծ քոլերային ժամանակ իրենց հանգուցեալ հօր իբր զինուորական դեղագործ պատրաստած մէկ դեղը, որ այն ժամանակ մեծապէս օգտակար եղած էր թէ՛ հանրութեան և թէ՛ օսմ. բանակին, այս անգամ նոյնութեամբ շինուած է և կը ծախուի յիշեալ դեղարանին մէջ։ Առողջ անձինք առտու և իրիկուն քիչ մը քօնեաքի մէջ 10ական կաթիլ կրնան գործածել ճաշին վրայէն։ Իսկ փորհարութեան և խիթերու ատեն ժամը անգամ մը նոյն քանակութեամբ կամ աւելի գործածելու է մինչեւ որ փորհարութիւնը, լուծողութիւնը և ցաւերը դադրին։

ԽՄԻՑԷԹ ՍԱՆՏԸՂԸ ԻԼԱՆԸ

Նումերօ		Ֆրանք փրմաք	Ղրուշ պարա
5		18	173
7		18	160
9		12	181
2	միւքէրրէր		200
15	»		199
15	»		136
17			197
35			206
13		12	211
31			177
40			161
37			229
15			206
33			184
11		12	177
29			170
27			186
25		12	146
23			139
21		12	167
15	միւքէրրէր		262
3			175
38			211
1		12	167
19			253
2	միւքէրրէր		256
2	»		268
2			196
8			196
4			196
6			196
10			185
12			197
2	միւքէրրէր		195
2	»	12	194
2	»		191
2	»		178
2		18	7231

Կէնիվէ Խայրուլլահ էֆ. մէրհումի տէյնինտէն տօլայը սանտըղա մէրհուն վէ մէֆրուզ պուլընան [illegible] Մուհիտտին մահալլէսինտէ [illegible] ճատտէսինտէ քէաին եէքիւն օթուզ պիր արշըն օն սէքիզ [illegible] իպարէթ պուլընան արսանըն [illegible] րէտաթը կէօսթէրիլտիկի [illegible] օընտա մուսատտադ օլ[illegible] թուզ սէքիզ բարչայա իֆրազ [illegible] բարչա բարչա պիլ միւզայէտէ [illegible] ճաղընտան թալիպ օլանլարըն [illegible] տանտըղընա միւրաճաաթ [illegible] օլունըր։ 326 լիւլ 13

ԵՂԱՆԱԿԻՆ ՎԵՐՋԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Այրերու, կիներու եւ տղոց յատուկ նորաձեւ ապրանքներու նոր մթերք մը հասած է

ՄԱՅԵՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
ՂԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ
Նուրբ պոնէթըրի
Ճամբորդութեան առարկաներ

ԶԷՆԻԹ

Տիեզերապէս ճանչցուած իբր լաւագոյն ժամացոյցը եւ պաշտօնապէս ընդունուած հետեւեալ վարչութիւններէն.

Անատոլուի օսմանեան երկաթուղիներու ընկերութիւն
Շիրքէթը Խայրիյէ
Օսմանեան ոստիկան զօրաց վարչութիւն
Իտալիոյ պետական երկաթուղիները
Ռուսական երկաթուղիները
Յունական երկաթուղիները

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ ԲԱՐԻԶԻ 1900Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԷՆ

ԱՐՏԱՔՈՅ ՄՐՑՄԱՆ, ԱՆԴԱՄ ԺԻՒՐԻԻ, ՄԻԼԱՆԻ 1906Ի ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ

Նէօշաթէլի (Զուիցերիա) դիտարանին 1909ի պետական մրցման մէջ ճշդութեան այնպիսի աստիճանի մը հասած է, որուն և ոչ մէկ ժամացոյց հասած էր մինչեւ այն ատեն։

ՈՍԿԻ, ԱՐԾԱԹ, ՆԻՔԷԼ, ԵՒ ԱՄԷՆ ՄԵՏԱՂՈՒԹԵԱՄԲ

Կը ծախուի հետեւեալ վաճառատուններէ

Գ. ՍԱՐԳԻՍՈՖ ԵՒ ԸՆԿ.	Փ. ՔԱԼՈՒՔԱ	ՆՓՐԵՄԵԱՆ
Ճէյալ պէյ խան	Բերա եւ Պաղչէ-Գաբու	Մեծ-Շուկայ

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.—*Զէնիթ ժամացոյցներու գործարանն արդէն 40 տարիէ ի վեր հանրածանօթ է Թուրքիոյ մէջ իր Սարգիսօֆ ժամացոյցներով, որոնցմէ, իրենց առաջնակարգ յատկութեանց շնորհիւ, մօտաւորապէս 1 միլիոն ծախուած են ցարդ Թուրքիոյ ամէն կողմերը, ժամանակաչափ բանակին մէջ, առանց երբեք անհանգիստ գանգատի մը տեղի տալու։*

50—25

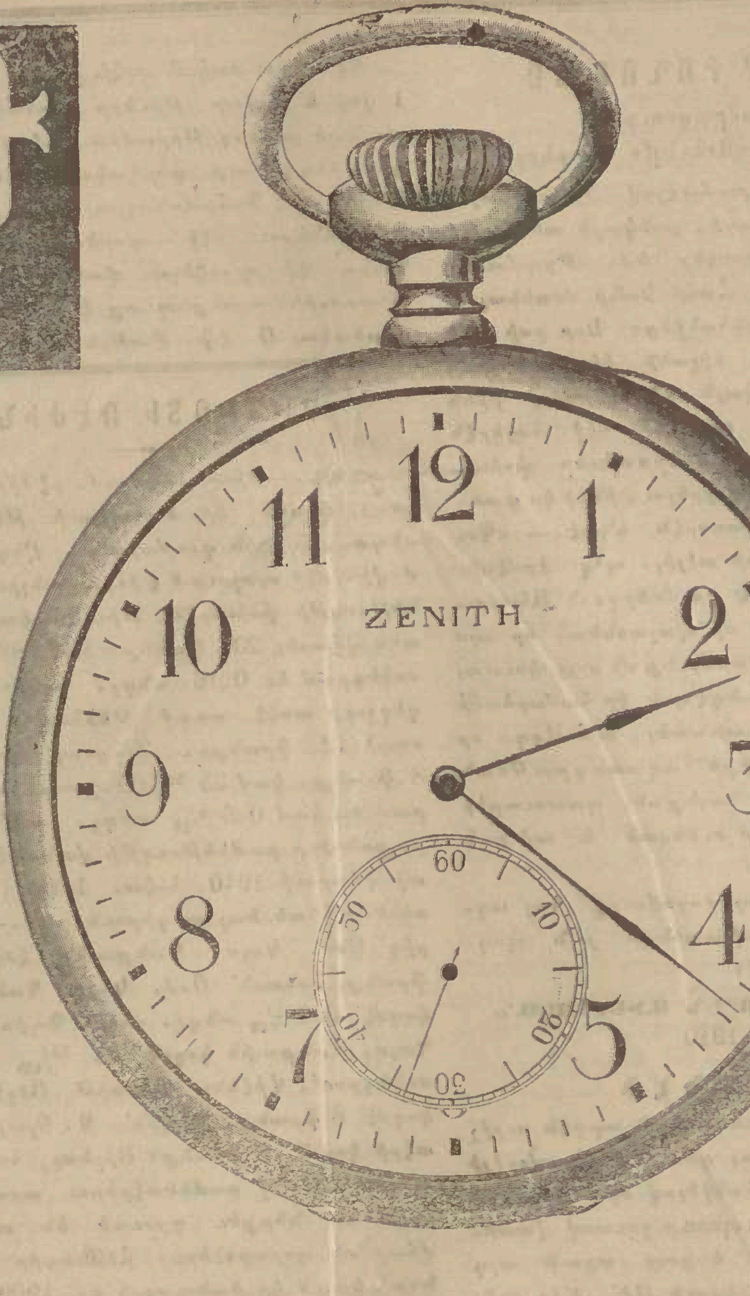

ՔԱՂՈՒԱԾ
ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ ՈՐՈՇՄՆԱԳՐԷՆ

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՆԷՕՇԱԹԷԼԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԱՀԱՆԳԻՆ

Նկատողութեան առնելով 1905 Մայիս 23ի կանոնագիրը, որ կը վերաբերի նահանգային աստեղագիտական դիտարանին մէջ քրօնօմէթրներու և բանտիւլներու քննութեան, ինչպէս նաև տարեկան մրցման մէջ լաւագոյն հանդիսացող քրօնօմէթրներու և բանտիւլներու յատկացուած մրցանակներու բաշխման,

Նկատողութեան առնելով նաև նահանգային դիտարանի տնօրէնին տեղեկագիրը, որու կցուած են 1908 տարւոյ մէջ քննութեան ենթարկուած քրօնօմէթրներու գնահատման ցուցակները և վիճակացոյցները։

Լսելով նաև ճարտարարուեստի և երկրագործութեան բաժնի տնօրէնին բացատրութիւնները,

ԿԸ ՎՃՌԷ

Կանոնագրին սահմանած մրցանակները սա կերպով բաժնել 1908ի շրջանին համար.

Ա. Գործարանատէրերու յատկացուած մրցանակներ զոյգին եւ ճառու լաւագոյն վեց քրօնօմէթրներու համար սերիի մրցանակ։

Ա. ԿԱՐԳ

	Թիւ դասակարգութեան
Ան Պ. Պ. Ժ. Ֆավրը-Ժագօ և Ընկ. Գործարան Զէնիթ ժամացոյցերու, ի Լօքլ	22,8
Բ. Պիւհրէ, ի Լօքլ	22,5
Բ. Տիթիշայմ, Շօ տը Ֆօն	22,1
Բ. Տ. Նարտէն, ի Լօքլ	19,2
Գործարան Լոնժին, ի Սէնթ-Իմիէ	14,2

Ի դիմաց Պետական Խորհրդոյ

Դիւանադպիր՝ ԲԷՐՐԷՆ   Նախագահ ՏՈՒՔԹ. ԲԷԹԹԱՎԷԼ

ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԶԷՆԻԹ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ ՀԵՏ ՊԱՀԱՆՋԵԼ ՏԱՍՆԸՀԻՆԳ ՏԱՐՈՒԱՆ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՎԿԱՅԱԳԻՐԸ՝ ԸՍՏ ՕՐԻՆԻ ՍՏՈՐԱԳՐՈՒԱԾ ՎԱՃԱՌՈՂԻՆ ԿՈՂՄԷ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏԱՆ ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ շինուած ըլլալով, իրենց դիմացկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և շքադրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բովանդակ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին միմիայն Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուններուն մէջ։

Բերա	1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց, Թիւ 343 և 343 կրկին։ 2. » » Կալաթա Սէրայի դիմաց։
Կալաթա	1. Սինկէր խան Թիւնէլի առեւ։ 2. Թրամվայի կայարանին դիմաց։
Պոլիս	1. Սուլթան Համամ Թիւ 2։ 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց Թիւ 13
Սկիւտար	Չարշը Պօյը, Թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի Բերա, Մեծ փողոց, Թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը։

84

ԻՒՆԻՕՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ
Ի ԲԱՐԻԶ
1828-1829

1828
L'UNION
DE PARIS

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Ի ԲԱՐԻԶ
9, ԲԼԱՍ ՎԱՆՏՕՄ, 9

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

Դրամագլուխ և պահեստ	329	Միլիոն Ֆրանք
1906ին գանձուած ապահովագին	30	» »
Մինչեւ 1906ի վերջը հատուցեալ վնասք	480	» »

Ինչպէս այս թուանշաններէն կ'երեւի, Ընկերութեան դրամագլուխն ու պահեստը գումարն է 329 ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔ որ հսկայ երաշխաւորութիւն մը կ'ընծայէ ԻՒՆԻՕՆի ապահովագրելոց։

Արեւելքի համար մասնաւոր զեղչեալ սակացոյց. *Նպաստաւոր պայմաններ՝ անհամեմատ կերպով աւելի* ՖԵՐԱՋԱՆՑ *քան ո՛ և է Ընկերութեան պայմանները Ապահովագրութեան ամէն ձեւերը ամէնէն աժան գիներով, օրինակի համար՝* ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ Ի ԴԷՊ ՄԱՀՈՒ, ԽԱՌՆ, ԴՐԱՄՕԺԻՏԻ, *ևլն. ևլն.։*

Ընկերութեան Դրամատունն է ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՆ

Թուրքիոյ և Արեւելքի Ընդհ. Տնօրէնութիւն
Ընդհ. Տնօրէն ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Գեն ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ
Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Քոթջիլէ Օղլու Խանը։
Գործակալութիւնք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ՎԻՆԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐԱՅՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ՝ 130,000,000 ֆլորին
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ՝ 39,000,000 ֆլորին

Կեդրոնատեղի՝ ՎԻԵՆՆԱ

Մասնաճիւղեր.— *Կ. Պոլիս (Պոլսոյ և Բերայի գրասենեակներով), Ակրամ, Աուսիկ, Պիէլից, Պիալա, Պօզէն, Պրունն, Բէչթա, Չէրնովից, Ֆրիտէք-Միսթէք, Կրաց, Ինսպրուք, Գարլսպատ, Քլանկէյֆուրթ, Քրակաւ, Լէմպէրկ, Մարիէնպատ, Մէրան, Բիլզէն, Բրակ, Բրօսնից, Բրզէմիսլ, Ս. Բօլթէն, Թարնով, Թէբլից, Թէչէն, Վիլաչ և Նէօյթատ։*

Վինըր Պանք-Ֆէրայն պանքային ամէն գործառնութիւն կը կատարէ, փոխատուութիւն կ'ընէ հաշուըթացով և արժէթուղթեր աւանդ ձգուելու փոխարէն։ Առեւտրական թուղթեր կը զեղչէ։ Չէքեր և վարկագիրներ շրջաբերութեան մէջ կը դնէ ու հեռագրաւ գումարներ վճարէ Թուրքիոյ և արտասահմանի գլխաւոր քաղաքներուն վրայ։ Թուրքիոյ և օտար երկիրներու վրայ հրապարակուած առեւտրական թուղթերու վճարումը կը կատարէ խիստ չափաւոր տոկոսով։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ։ Բաժնեթուղթերու գնում և վաճառում կ'ընէ անմիջական կերպով յանձնելի։ Կը գնէ եւ կը ծախէ թանկագին դրամներ ու տոմսակներ, զարդոսկիներ եւայլն։

Վինըր Պանք-Ֆէրայն Խնայողական Սնտուկի մասնաւոր սպասարկութիւն մը *հաստատած է, %ին 3½ տոկոսով և իր յաճախորդներուն խնայողութիւնները կ'ընդունի, սկսեալ [illegible] յիսուն դրուշէն։*

«Սէյֆ» դրամարկղներ, *որոնք Ղալաթիոյ կեդրոնատեղիին մէջ կը գտնուին, խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կը տրուին և ամէն ապահովութիւն կ'ընծային։*

BANQUE D'ATHENES

ԱԹԷՆՔԻ ՊԱՆՔԱ

(ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ)
ԱՄԲՈՂՋԱՊԷՍ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ
50,000,000 Դրախմի
ՊԱՀԵՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐ
9,275,000 Դրախմի

Կեդրոնատեղի՝ Աթէնք

Մասնաճիւղեր.—*Կ. Պոլիս (Ղալաթիոյ և Պոլսոյ գրասենեակներով), Լոնտոն, Աղեքսանդրիա, Գահիրէ, Խարթում, Մանսուրա, Զագազիգ, Լիմասօլ (Կիպրոս), Սելանիկ, Քավալա, Իզմիր, Քանտիա, Սերէզ, Սամսոն, Տրապիզոն, Քիօս, Եանեա, Պիրէօս, Բաթրաս, Վօլօ, Շիրա, Քալամաթա, Թրիբօլիցա, Լարիսա, Հանիա, Գանտիա, Րեթիմօ (Կրետէ)։*

Հեռագրական հասցէն՝ ԱԹԷՆՕՓԼԷՍ

Աթէնքի պանքան կը զբաղի դրամատանց վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. փոխատուութիւն ապրանքներու և արժէթուղթերու վրայ, փոխանակագիրներու զեղջում, առնելիքի գանձում, վարկագրերու շրջաբերութիւն, փոխանակագիր, Թուրքիոյ ու Եւրոպայի քաղաքներուն վրայ չէքերու փոխանցում հեռագրաւ, հաշուըթացք։

Սակարանական գործառնութիւններ եւ արժեթուղթեր.—*Սակարանական հրամաններու գործադրութիւն մեր ու եւրոպական հրապարակներուն վրայ, չափաւոր պայմաններով։ Արժեթուղթերու պահպանութիւն՝ աննշան վարձքի մը փոխարէն. Չեղչ և գանձում ամէն կարգի կտրօններու։*

Աւանդ.— *Աթէնքի պանքան դրամական աւանդ կ'ընդունի, տարին 3% (հարիւրին երեք) տոկոս վճարելով։*

Խնայողութեան սնտուկ.— *Աթէնքի պանքան՝ փոքր խնայողութիւնները քաջալերելու համար,* խնայողութեան սնտուկի *սպասարկութիւն մը կազմակերպած է, որով %ին 4 տոկոս կուտայ դրամական աւանդներու։*

Առեւտրական ճիւղ.— *Աթէնքի պանքային Պոլսոյ գործակալութիւն Տէյիրմէն խանի (Պոլիս, Նէմիչ-Իսկէլէսի) մէջ, Նալ չամատոյցին մօտ, իր մթերանոցը կ'ընդունի շատ չափաւոր վարձքի մը փոխարէն, իր յաճախորդներու ապրանքներուն պահպանութիւնը, թէ՛ իբր աւանդ և թէ իբր երաշխաւորութիւն իր ըրած փոխատուութեանց։ Աթէնքի պանքային Լոնտոնի մասնաճիւղին մէջ ալ առեւտրական բաժին մը կայ, որ ամէն կարգի առեւտրական գործերով կը զբաղի խիստ նպաստաւոր պայմաններով։*

Ընդհ. Տնօրէն
Զ. Ք. ՄԱՑԱՍ

ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ ԲԱՌԱԳԻՐՔ
ՖՐԱՆՍԱՀԱՅ ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ

Աւարտեցաւ այս հոյակապ համայնագիտական բառագիրքը։ Կը ծախուի Մաթէոսեան գրատունը, երկու հատոր 120 դրուշ։

Արտօնատէր ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱ

ՕՏԱՐ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
BANQUE RUSSE
Pour le commerce étranger
Հիմնուած՝ 1871ին
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 30,000,000 ՌՈՒՊԼԻ
ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ՝ ՊԵՏԵՐՍՊՈՒՐԿ

ՏԵՂԱԿԱՆ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԸ. — Քալաշնիքօֆի սակարան, Սէննայա հրապարակ եւ Վասիլի Օստրօֆ։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.— *Աքքէրման, Արխանկէլ, Աստրախան, Արմավիր, Պաքու, Պալաքօվօ, Եքաթէրինոտար, Ելիզավէթկրատ, Իսմայիլ, Կէրսօն, Քիէֆ, Քօզլօֆ, Խօքանդ, Քրէմէնչուկ, Մոսկուա (Կավրիքով փողոցի մասնաճիւղով), Նիքոլայէվ, Նիժնի-Նովկորոտ, Նովօ, Նիքօլայէվսք, Նովօրոսիսք, Օտեսա, Օմսք, Բէրմ, Բօքրօֆսքայա-Սլօպօտա, Բօլդավա, Ռիկա, Ռիազան, Ռիպինսք, Սարաթօֆ, Սիմպիրսք, Սէմֆէրօբօլ, Ջիթօմիր, Թիւմէն, Թօմսք, Վէլիքի, Ուսթիուկ, Վիաթքա, Վիննիցա, Վոլոկտա և Վօռոնէժ։*

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ. —*Աղեքսանդրիա (Խէրսոնի մէջ), Պօպրինէց, Եւպատորի, Քաքովքա, Նիքոբոլ և Սմելա։*

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ. —*Լոնտոն, Փարիզ, Ժընեւ և Կ. Պոլիս։*

Ռուսական դրամատունը կը զբաղի դրամատան և սակարանի վերաբերեալ ամէն կարգի գործառնութիւններով. Նախավճարներ (avance) *ապրանքի վրայ և քոմիսիոնով՝ վաճառում ապրանքի։ Խիստ նպաստաւոր պայմաններով վարձու կուտայ ամենավստահելի «Սէյֆ» դրամարկղներ։ Խնայող. Սնտուկ նպաստաւոր տոկոսով։*

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՌՈՒՆՃԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ՔԻԹԻ, ԱԿԱՆՋԻ ՈՒ ԿՈԿՈՐԴԻ
ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Փարիզի մէջ իր մասնագիտութիւնը կատարելագործած ըլլալով՝ ելեքտրականութեան ու ցարդ Պոլսոյ մէջ չգործածուած տաք օդի, տիաֆանօսքօպի, պրօնքօսքօպի, էօզօֆակօսքօպի *ու ամենէն նորահնար մեթոտներով մեծ յաջողութեամբ կը դարմանէ՝ խուլութիւնը, գլխու պտոյտը ու հինցած ցաւերը. ականջ խծալը ու ականջի, քիթի, բերնի, կոկորդի ու խռչակի ամէն տեսակ հիւանդութիւնները։*

Նամանաւանդ երեսի ու քիթի վրա եղած տձեւութիւնները, որոնք ցարդ անբուժելի նկատուած էին, առանց գործողութեան, *կատարելապէս կը չքէ Նորահնար գործիքով մը, որուն շնորհիւ բազում այդ կարգի հիւանդներու Եւրոպայի մէջ բժշկուած ըլլալը կ'ապացուցանէ։*

Վիզի ու գլխու վրայ ամէն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ և տղոց կոկորդի նշիկները (պատէմմիք) կը հանէ, առանց արիւնահոսութեան *իր մասնաւոր գործիքովը։*

Հիւանդ կ'ընդունի մինչեւ կէս օր, Փանճէ դարսու, Համիտիյէ օփթիքի դէմ, Արիկ Իւթիւճեան դեղարանը, իսկ կէսօրէ վերջ, իր տունը, Բերա, Շիշլի ճամբայ, Թաքսիմ, Ֆրանս. հիւանդանոցին դէմ, Թիւ 41։

Հինգշաբթի օրերը կէս օրէ վերջ իր տունը դիմող ամէն հիւանդները, իսկ ինկեալ աղքատները *ամէն օր ձրիաբար դարմանելու պատրաստ է։* 55—21

13-52 ՈՒԻՆՔԱՐՆԻՍ

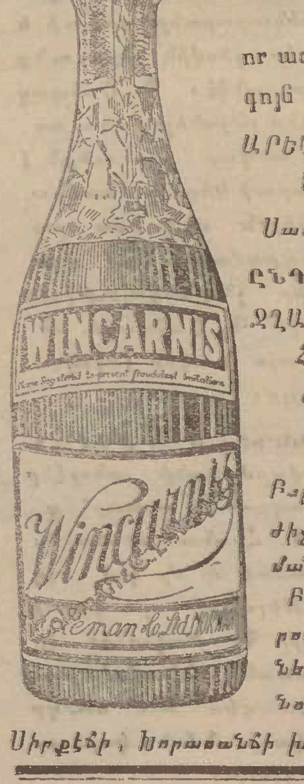

Կազդուրիչ իւհալ գինին, որ աշխարհիս մէջ լաւագոյն ըմպելիքն ընդդէմ
ԱՐԵԱՆ ԱՆՄԱՔՐՈՒԹԵԱՆ
Սակաւարիւնութեան
ԸՆԴ. ՏԿԱՐՈՒԹԵԱՆ
ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
ԳԷՇ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԵԱՆ

Բոլոր ականաւոր բժիշկներու գնահատման արժանացած է

Բոլոր դեղարաններուն և դեղավաճառներուն քով կը գտնուի։ Կեդրոնատեղի, Սիրքէճի, Խորասանճի խան, Թիւ 1, 5։

ՉԱՎՈՒՇ ՕՂԼԸՐԻ

Ծիկարի Թուղթը

ԾԽԱԽՈՏԻ ՄԱՔՍԱՏԱՆ ԿԻՑ
Թիւ 14

Խարսխանիս մարքայով ծանօթ մեր սիկարի թուղթին շատ մը կեղծերը հրապարակ հանուած են։ Անոնց դէմ դատ բացուած է մեր կողմէ։ Ուստի մեր յաճախորդներէն կը խնդրուի ծխախոտի մաքսատան կից Թիւ 14 վաճառատունը դիմել։ Կարգ մը մանրավաճառները, ծխավաճառներ, աւելի շահ ընելու համար, ուրիշ թղթեր կը ջնեն մեր ընտիր թուղթերուն տեղ։ Ծխողները պէտք է ուշադրութիւն դարձնեն մեր սիկարի թուղթին կողքին վրայ և մէջը գտնուած Խարսխանիին և իւրաքանչիւր թերթիկներուն վրայ տպուած չոր դրոշմին ու 14 թիւին, նոյնպէս ուշադրութիւն դարձնելու է մեր թուղթին աղնուութեան։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ

BANQUE DE SALONIQUE
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 10,000,000 Ֆր.
ՎՃՐ. ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1908ին
8,000,000 Ֆր.
ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 8 Մարտ 1908ին
3,700,000 Ֆր.
ԿԵԴՐՈՆՆ Է ՍԵԼԱՆԻԿ
ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐ

[illegible], Կ. Պոլիս (Ղալաթիա և Պոլիս) Մանասթըր, Ուսկիւպ եւ Իզմիր։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՍԱԼՈՆԻՔ *իր Պոլսոյ մասնաճիւղով կը կատարէ Կ. Պոլսոյ, Եւրոպական Թուրքիոյ ու Ասիոյ և Եգիպտոսի հրապարակներուն, ինչպէս նաև միւս օտար քաղաքներուն վրայ փոխանակագիրներու զեղչում։ Արժեթուղթերու հաշիւներ կը բանայ։ Արժեթուղթերու վրայ փոխատուութիւններ կ'ընէ։ Սակարանական հրամաններ կը կատարէ Եւրոպական բոլոր հրապարակներուն վրայ։ Չէքեր ու վարկագիրներ կը հանէ Թուրքիոյ և արտասահմանի բոլոր քաղաքներուն վրայ։ Աւանդներ կ'ընդունի [illegible] և 3, 6, 9, 12 ամսուան պայմանաժամներով։ Վերջապէս ամէն տեսակ պանքային գործառնութիւններ կը կատարէ լաւագոյն պայմաններով։ [illegible] Սէյֆեր [illegible] նպաստաւոր պայմաններով։*

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

Պոլսոյ համար Բօսթ Լօքալ տարին	108 ղր.
» » » վեցամսեայ	60 »
Գաւառներու համար տարին	108 »
» » վեցամսեայ	60 »
Արտասահմանի համր. տարեկան	35 Ֆր.
» » վեցամսեայ	20 »

Թղթատարի ծախքը մեր վրայ. հասցէի փոփոխման համար 2 ղրշ., բաժանորդները անպայման կանխիկ, ծանուցումներու տառաձեւն կը սակարկուին. դրամ ղրկելու ամենադիւրին եւ աժան միջոցը Մանտա պօսթն է։